

อิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
ของนักศึกษามหาวิทยาลัย

นางสาวภัทรพร ว่องเจริญ	รหัสประจำตัวนิสิต	5437460038
นางสาวภาณีชญาดา ทองคำสุข	รหัสประจำตัวนิสิต	5437462238
นายภาณุเดช สายแสน	รหัสประจำตัวนิสิต	5437464538

โครงการทางจิตวิทยานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

INFLUENCE OFFAMILY RELATIONSHIP ON CAREER DECISIONMAKING SELF-EFFICACY OF
UNDERGRADUATE STUDENTS

MissPattaraporn	Wongjarean	ID	5437460038
MissPhanichayada	Thong kumsook	ID	5437462238
Mr.PhanudetSaisaen		ID	5437464538

A Senior Project Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Bachelor of Science in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

หัวข้อโครงการวิจัย	อิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัย
โดย	นางสาวภัทรพร ว่องเจริญ นางสาวภาณีชญาดา ทองคำสุข นายภาณุเดช สายแสน
สาขาวิชา	จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวรรณิการ์ นลราชสุวัจน์

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับโครงการทางจิตวิทยาฉบับนี้ เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

.....คณะบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณางค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบโครงการทางจิตวิทยา

.....อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการทางจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวรรณิการ์ นลราชสุวัจน์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สุภลักษณ์ ลวดลาย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สมบุญ จารุเกษมทวี)

ภัทรพร ว่องเจริญ, ภาณิชนูดา ทองคำสุข และภาณุเดช สายแสน : อิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย (INFLUENCE OF FAMILY RELATIONSHIP ON CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY OF UNDERGRADUATE STUDENTS)

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ 66หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน ครอบคลุมแบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (บุญทริกา ลิวเฉลิมวงศ์, 2556) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบด้านการสื่อสารของครอบครัวการแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว การทำหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่องค์ประกอบด้านการใช้เวลาในครอบครัวไม่มีค่าสหสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และสัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้ร้อยละ 12 แต่องค์ประกอบด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น ที่สามารถทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สาขาวิชา.....จิตวิทยา.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 ปีการศึกษา.....2557.....ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการงานทางจิตวิทยา.....

MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORDS: FAMILY RELATIONSHIP / CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY

PATTARAPORN WONGJAREAN, PHANICHAYADA TONGKUMSOOK, PHANUDET

SAISAEN: INFLUENCE OF FAMILY RELATIONSHIP ON CAREER DECISION MAKING SELF-EFFICACY OF UNDERGRADUATE STUDENTS

RESEACH ADVISOR: ASSISTANT PROFESSOR DR. KANNIKAR NOLRAJSUWAT; 63 PP.

The purpose of this research was to study the influence of family relationship on career decision making self-efficacy of undergraduate students. The instruments used were the Family Relationship questionnaire, developed by researchers; and Career Decision Making Self-efficacy, developed by Lewchalermwongse (2013).Data were collected from 191 undergraduate university students and analyzed by using Pearson product-moment correlation coefficient and Multiple regression.

The results were as follows: “family communication”, “showing love to family”, “role and performance of family member” were significantly positive correlated with career decision making self-efficacy at .01 level. There was no correlation between “spending time with family” and Career Decision Making Self-efficacy. Four factors of Family Relationship can 12% co-predict variance of career decision making self-efficacy. But only “role and performance of family member” significantly predicts career decision making self-efficacy at .05 level.

Program.....Psychology.....Student’s Signature.....
 Field of study.....Psychology.....Student’s Signature.....
 Academic Year.....2014.....Student’s Signature.....
 Advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

โครงการทางจิตวิทยาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความช่วยเหลือและความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการทางจิตวิทยา ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็น ตลอดจนพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในทุกขั้นตอนของการทำโครงการทางจิตวิทยา รวมทั้งให้กำลังใจผู้วิจัยมาตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์เป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุภลักษณ์ ลวดลาย แล อาจารย์ สมบุญ จารุกษेमทวิ ที่ได้สละเวลาในการช่วยตรวจเครื่องมือในโครงการทางจิตวิทยาฉบับนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณอาจารย์คณะจิตวิทยาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางวิชาการ อบรมสั่งสอน มอบแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ และคุณแม่ ที่ให้การศึกษาคือเป็นของขวัญที่ล้ำค่าที่สุดในชีวิต ตลอดจนเงินทุนการศึกษา และกำลังใจที่ให้มาตลอดชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณ ศูนย์จุฬาฯ-ชนบท ที่ให้ทุนการศึกษา และเปิดโอกาสให้นิสิตเข้ารับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลา 4 ปี

สุดท้ายขอขอบคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีได้เอ่ยนาม ซึ่งได้มีส่วนในการผลักดันให้โครงการทางจิตวิทยาฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้จัดทำโครงการทางจิตวิทยา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อโครงการวิจัยภาษาไทย	ฉ
บทคัดย่อโครงการวิจัยภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฌ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	22
สมมติฐานในการวิจัย.....	22
ขอบเขตของการวิจัย.....	22
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	23
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	23
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	25
2. วิธีดำเนินการวิจัย.....	26
กลุ่มตัวอย่าง.....	26
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	26
วิธีการดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
3. ผลการวิจัย.....	33
4. อภิปรายผลการวิจัย.....	44
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	48
รายการอ้างอิง.....	51
ภาคผนวก.....	57
ภาคผนวกก.....	58
ภาคผนวกข.....	62

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงค่าสหสัมพันธ์คะแนนรวมของแบบวัดที่พัฒนาขึ้นและแบบวัดมาตรฐาน.....	29
2. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามเพศ.....	35
3. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามอายุ.....	35
4. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามคณะ.....	36
5. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามชั้นปี.....	37
6. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามการอยู่อาศัย.....	38
7. แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบแต่ละด้านของมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัวและมาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	38
8. แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการใช้เวลาของครอบครัวการสื่อสารของครอบครัวการแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	40
9. แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยเมื่อใช้สัมพันธภาพในครอบครัวเป็นเกณฑ์ในการทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	42
10. แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัวที่ทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ.....	43

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. แสดงความแตกต่างระหว่างการคาดหวังในความสามารถของตนเอง และความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ.....	5
2. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเองและความคาดหวังต่อผลลัพธ์ ที่ได้จากการกระทำ ซึ่งเกิดจากการตัดสินใจกระทำของบุคคล.....	6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการตัดสินความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นการตัดสินว่าผลกระทบใดจะเกิดขึ้นตามมา สิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก ขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาพการณ์นั้น ถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าตนเองสามารถอย่างไร ก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา คนที่มีความเชื่อตนเองว่ามีความสามารถ จะมีความอดทนอุทิศสละ ไม่ท้อถอยและจะประสบความสำเร็จ

Bandura (1986) มีความเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น มีผลต่อการกระทำของบุคคล 2 คน อาจมีความสามารถไม่ต่างกัน แต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ ถ้าพบว่าคน 2 คนมีการรับรู้ความสามารถของตนแตกต่างกัน ในคนคนเดียวก็เช่นกัน ถ้ารับรู้ความสามารถของตนในแต่ละสถานการณ์แตกต่างกัน ก็อาจแสดงพฤติกรรมออกมาแตกต่างกันเช่นกัน ความสามารถของคนเราไม่ตายตัว ประสิทธิภาพของการแสดงออกขึ้นอยู่กับรับรู้ความสามารถของตนในสถานการณ์นั้นๆ คือ ถ้าเรามีความเชื่อว่า เรามีความสามารถ เราก็จะแสดงออกถึงความสามารถนั้นออกมา คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถจะมีความอดทน อุทิศสละ ไม่ท้อถอยง่าย และจะประสบความสำเร็จในที่สุด (Evans, 1989)

การรับรู้ความสามารถของตนจะช่วยส่งผลให้เข้าใจและรู้จักตัวตนของตัวเองมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งได้แนวทางในการดำเนินชีวิต และแนวทางในการพัฒนาตนเองทั้งด้านแนวคิด การตัดสินใจ และด้านการปฏิบัติตน จากประสบการณ์และการมีความชำนาญในสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้มาเป็นคุณลักษณะที่จะช่วยให้เข้าใจและรู้จักตัวตนของตัวเองดีขึ้นซึ่งในพฤติกรรมทางเลือก (Choice behavior) ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนถูกต้อง จะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม ทำให้การกระทำนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง และในการประเมินความสามารถของตนเองที่ดี จะต้องประเมินสูงกว่าที่บุคคลนั้นสามารถที่จะทำได้เล็กน้อย จึงจะทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่ยากพอเหมาะและท้าทายความสามารถ ซึ่งผลของการที่บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนในการเลือกเส้นทางอาชีพสูง จะแสดงพฤติกรรมที่นำไปสู่การเพิ่มศักยภาพของตนเอง แต่ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ จะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา หรือแสดงพฤติกรรมที่ขัดขวางการพัฒนาศักยภาพของตน

Betz (1992 อ้างถึงใน พันธุ์ทิพย์ พัชรพงศ์พรรณ, 2556) ได้นำเสนอแนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนของแบนดูรา (Bandura, 1977) เชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนจะมาจากปัจจัย 4 แหล่ง คือ การประสบความสำเร็จจากการกระทำ การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ การใช้คำพูดชักจูง และการกระตุ้นอารมณ์ โดยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่วนหนึ่งก็มาจากครอบครัว เพราะสถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมจิตใจ สร้างค่านิยม เจตคติ และบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งสัมพันธ์ภาพในครอบครัวเป็นลักษณะการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก ความสัมพันธ์ระหว่างปู่ ย่า ตา ยาย กับลูกหลาน รวมไปถึงความสัมพันธ์ในหมู่ญาติและเพื่อนฝูง โดยครอบครัวที่ดี จะมีการสื่อสารที่ดีต่อกัน มีความห่วงใยซึ่งกันและกัน ซึ่งครอบครัวก็เป็นส่วนพื้นฐานที่จะนำสมาชิกในครอบครัวไปสู่ความสำเร็จได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องอิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สัมพันธภาพในครอบครัว

1.1 นิยามและขอบเขต

พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์(2550) ได้กล่าวไว้ว่า ครอบครัวคือสถาบันทางสังคมแห่งแรกที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เพื่อเป็นตัวแทนของสถาบันสังคมภายนอกที่จะปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติกับสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมที่มีชีวิตอุบัติขึ้นในครอบครัว เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีการสนทนาพูดคุย ปรึกษาหารือกัน มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจจะเป็นสัมพันธภาพทั้งที่ดีหรือไม่ดีก็ได้(จิราพร ชมพิกุล และคณะ, 2552)

สุดา สงเดช (2546) อธิบายว่า สัมพันธภาพในครอบครัว คือ ลักษณะพฤติกรรมภายในครอบครัว ที่สมาชิกในครอบครัว มีความห่วงใยรักใคร่ผูกพันกัน เข้าอกเข้าใจในความรู้สึก เอาใจใส่ในการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ปรับตัวเข้าหากันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งมีการแสดงออกถึงความผูกพันรักใคร่ เอื้ออาทรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (อมราวดี ณ อุบล, 2544)

1.2 ความสำคัญของสัมพันธภาพในครอบครัว

Umberson(1992) ให้ความเห็นว่าสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคม สัมพันธภาพในครอบครัวที่อบอุ่นใกล้ชิดจะสร้างความอบอุ่นใจและมั่นคงให้กับสมาชิกในครอบครัวได้ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1) สัมพันธภาพในครอบครัวจะต้องยั่งยืนและขยายใหญ่
- 2) บุตรควรมีความสัมพันธ์ต่อบิดามารดา
- 3) สังคมจะยกย่องครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดี
- 4) ครอบครัวที่มีสัมพันธภาพดีสมาชิกในครอบครัวจะเกิดความรู้สึกมีคุณค่าและเจตคติที่ดีต่อสังคม

ดีต่อสังคม

- 5) ความผูกพันระหว่างบิดามารดาและบุตรต้องมีความเกี่ยวข้องกันตลอดเวลา

อารีพันธ์มณี (2549) กล่าวว่าครอบครัวเป็นหน่วยแรกของสังคมในการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงและ สร้างความสำเร็จในชีวิตของบุคคลดังที่ว่า “ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จและความล้มเหลวของ ชีวิต”

1.3 ลักษณะของสัมพันธภาพในครอบครัว

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์(2550) ได้สรุปความสัมพันธ์ของครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวเมื่อสร้างแล้ว ต้องมีการพัฒนาไปตามวัฏจักรของครอบครัว การพัฒนานั้นคือ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวตั้งแต่ระหว่างสามีภรรยา บิดามารดากับบุตร และระหว่างเขยสะใภ้กับบิดามารดาของคู่สมรส ความสัมพันธ์จะพัฒนาไปได้ดีถ้าสามีและภรรยาจะหันหน้าเข้าหากันและช่วยกันปกครองครอบครัวนี้ไปสู่ จุดหมายปลายทาง เพราะจะไม่มีใครอีกแล้วที่สนิทสนมกับเรา รู้จักเรา เกือบเหมือนตัวของเราเองเท่ากับคู่ สมรสของเรา

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ (2542) ได้อธิบายเกี่ยวกับสัมพันธภาพในครอบครัว มีหลายลักษณะคือ สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา ระหว่างพ่อแม่และลูก ระหว่างพี่น้องหรือระหว่างสมาชิกในครอบครัวโดย สัมพันธภาพที่ดีของครอบครัวจะเกิดขึ้นได้จากปัจจัยพื้นฐานดังนี้

- 1) ชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว
- 2) มีเวลาอยู่ร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน
- 3) มีพันธะต่อความสุขและสวัสดิภาพของคนในครอบครัวร่วมกัน
- 4) มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างดี
- 5) มีศรัทธาต่อศาสนาจะช่วยให้มีสติอดทนให้อภัยระงับความโกรธและช่วยเหลือสังคม
- 6) มีสมรรถนะในการจัดการกับวิกฤตการณ์ของครอบครัวได้ดี

หากมีสัมพันธภาพในครอบครัวที่ไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกทุกคนดังนี้

- 1) ขาดความสุขในครอบครัวไม่มีความปรองดองขาดความเป็นมิตรทำให้เกิดความห่างเหินนำไปสู่ความแตกแยกในครอบครัว
- 2) มีผลเสียต่อบุคลิกภาพและสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวทั้งด้านกายและจิตใจ เกิดความรุนแรงในครอบครัวและการกระทำทารุณกรรมต่อผู้หญิงและเด็ก
- 3) สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเช่นเที่ยวเตร่ติดสารเสพติดและเล่นการพนัน เป็นต้น

2. การรับรู้ความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy)

2.1 นิยามและขอบเขต

Bandura (1986) ได้ให้คำจำกัดความว่าการรับรู้ความสามารถในตนเองเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในตนเอง

การรับรู้ความสามารถในตนเองเป็นแนวคิดหนึ่งที่อยู่ในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในฐานะเป็นตัวทำนายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพและ

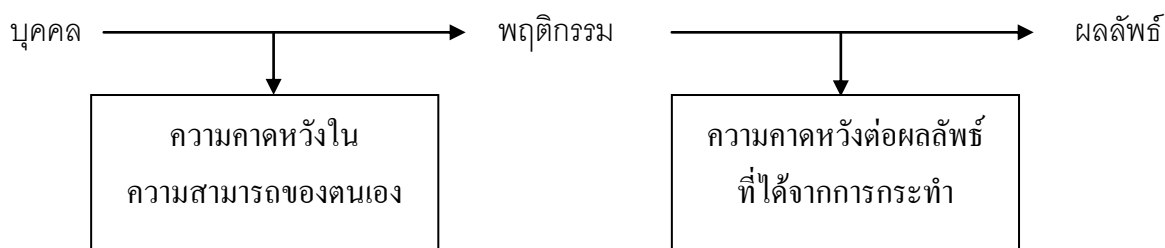
การคงอยู่ของพฤติกรรม โดยบุคคลที่ตัดสินใจว่าตนเองมีความสามารถก็จะกระทำกิจกรรมนั้นแต่ถ้ามีความเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถก็จะหลีกเลี่ยงการกระทำกิจกรรมนั้นไป (Bandura 1977, cited in Fitzgerald, 1991)

Bandura (1977, cited in Scherer & others, 1982) อธิบายถึงการรับรู้ความสามารถในตนเอง และการทำนายพฤติกรรมของบุคคลโดยใช้แนวคิด 2 ประการได้แก่

1. ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง (Efficacy Expectancies) คือการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลว่า บุคคลมีความสามารถในการกระทำพฤติกรรมนั้นได้ในระดับใด
2. ความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ (Outcome Expectancies) คือการคาดคะเนของบุคคลว่าถ้ากระทำพฤติกรรมนั้นแล้วจะนำไปสู่การได้รับผลจากการกระทำนั้น

จากแนวคิดทั้ง 2 ประการ สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงความแตกต่างระหว่างการคาดหวังในความสามารถของตนเอง และความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ (Bandura, 1977 อ้างถึงใน อนันต์ ดุลยพีรดิศ, 2547)

อีกทั้ง Bandura (1986) ยังได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเองกับความคาดหวังที่ได้จากผลการกระทำเพิ่มเติมว่า หากบุคคลใดมีการคาดหวังในความสามารถของตนเองสูงและมีการคาดหวังผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำสูง บุคคลมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นแน่นอน ในทางตรงข้ามหากบุคคลมีความคาดหวังในความสามารถของตนเองต่ำและมีการคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำต่ำด้วย หรือว่ามีการคาดหวังส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นไปในทางตรงข้ามกัน บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ

ภาพ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในความสามารถของตนเองและความคาดหวังต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำ ซึ่งเกิดจากการตัดสินใจกระทำของบุคคล (Bandura, 1978 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2550)

		สูง	ต่ำ
ความคาดหวัง ในความสามารถ ของตนเอง	สูง	มีแนวโน้มที่จะทำแน่นอน	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำ	มีแนวโน้มที่จะไม่ทำแน่นอน

บุคคลที่มีความคาดหวังในความสามารถของตนเองและความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นสูง มีแนวโน้มที่จะกระทำอย่างแน่นอน แต่ถ้ามีเพียงด้านใดสูงหรือต่ำบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539)

2.3 อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถในตนที่มีต่อพฤติกรรมเผชิญปัญหา

Bandura, 1978 (อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2550) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถในตนจะเป็นตัวกำหนดตัวหนึ่งว่าบุคคลจะมีพฤติกรรม มีแบบแผนในการคิดและมีการตอบสนองด้านอารมณ์อย่างไร เมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่ต้องใช้ความพยายามสูงการรับรู้ความสามารถในตน จึงเป็นตัวกำหนดในเรื่องต่อไปนี้

1. กระบวนการรู้การคิด (Cognitive Process)

การรับรู้ความสามารถในตนมีผลกระทบต่อแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้บุคคลจะตีความสถานการณ์และคาดการณ์ในอนาคตอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับว่าเขามีความเชื่อในความสามารถในตนเองอย่างไรคนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่เขาพบว่าเป็นโอกาส เขาจะมองภาพความสำเร็จและให้เป็นสิ่งที่นำทางการกระทำของเขา ส่วนคนที่ตัดสินว่าตนเองด้อยความสามารถจะตีความสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนว่าเป็นความเสี่ยงและมีแนวโน้มจะมองเห็นภาพความล้มเหลวอยู่ในอนาคตการคิดในทางลบของผู้ที่รู้สึกว่าจะตนด้อยความสามารถจะทำลายแรงจูงใจในตนเอง

และทำลายผลการปฏิบัติงานด้วย เพราะเป็นการยากที่บุคคลจะประสบความสำเร็จถ้ายังมีความสงสัยในความสามารถของตนเองอยู่

2. กระบวนการจูงใจ (Motivation Process)

ความสามารถที่จะจูงใจตนเอง และกระทำตามที่ตั้งเป้าหมายจะมีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิด ขณะที่คิดสถานการณ์ในอนาคตจะทำให้เกิดแรงจูงใจและการกระทำของตนเองได้กล่าวคือ สิ่ง que คิดเอาไว ล่วงหน้าจะถูกเปลี่ยนให้เป็นสิ่งจูงใจและการกระทำ ซึ่งจะถูกควบคุมด้วยกระบวนการกำกับตนเอง แรงจูงใจส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการคิดและความเชื่อในความสามารถของตน จะมีบทบาทสำคัญในการคิดที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจ บุคคลที่รับรู้ความสามารถในตนเองและตั้งเป้าหมายไว้สูงจะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตนเอง

3. กระบวนการด้านความรู้สึก (Affective Process)

การรับรู้ความสามารถในตนเองมีผลกระทบต่อประสบการณ์ทางอารมณ์โดยผ่านการควบคุมตนเองทางด้านความคิดการกระทำและความรู้สึกในด้านการคิดความเชื่อในความสามารถของตนมีอิทธิพลต่อความสนใจและการตีความเหตุการณ์ในชีวิตที่อาจให้ความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบได้และมีผลต่อการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะควบคุมความคิดทางลบที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ด้วย ในด้านการกระทำ การรับรู้ความสามารถในตนเองจะจัดการกับสภาวะทางอารมณ์โดยการส่งเสริมการกระทำที่มีประสิทธิผล เพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ได้ ส่วนด้านความรู้สึกจะเกี่ยวข้องกับ การรับรู้ว่าคุณสามารถทำให้สภาวะทางอารมณ์ของคนที่ไม่ดีดีขึ้นได้หรือไม่

4. กระบวนการเลือก (Selection Process)

บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรม และสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้ผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถในตนเองสูงจะเลือกกิจกรรมที่ยังมีความท้าทาย

2.4 แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถในตนเอง

สมโภชน์ เขียมสุภาชิต (2539) ได้สรุปแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถในตนเองตามแนวคิดของ Evans (1978) ว่าเกิดจากแหล่งที่สำคัญ ต่อไปนี้

1. การประสบความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Mastery Experience)

การประสบความสำเร็จในการกระทำนี้เป็นแหล่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดเพราะเป็นประสบการณ์ ความสำเร็จที่แท้จริงของบุคคล ความสำเร็จทำให้ประเมินตนเองสูง ส่วนความล้มเหลวบ่อยๆ ทำให้ ประเมินความสามารถของตนเองต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าความล้มเหลวหลายครั้งนั้นเกิดก่อนที่บุคคล จะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถอย่างดีแล้ว

2. การสังเกตตัวแบบ (Vicarious Experience)

การที่เห็นบุคคลอื่นที่คล้ายคลึงกับตนประสบความสำเร็จก็สามารถเพิ่มการรับรู้ความสามารถใน ตนได้ คือบุคคลจะเห็นว่าตนก็มีความสามารถที่จะกระทำกิจกรรมในทำนองเดียวกันนั้นได้สำเร็จ เช่นเดียวกัน และการที่สังเกตผู้อื่นที่เห็นว่ามีความสามารถใกล้เคียงกับตนล้มเหลวต่างๆ ที่เขาได้พยายาม มากแล้วก็จะทำให้การตัดสินใจความสามารถในตนต่ำลงได้

3. การพูดชักจูง (Verbal Persuasion)

การพูดชักจูงเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ที่จะทำให้นับถือเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะ กระทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จได้ การพูดชักจูงที่ได้ผลมากขึ้นจะต้องเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ การพูดชักจูงใน เรื่องที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงอาจจะทำลายความรู้สึกของผู้ฟังว่าคุณมีความสามารถได้และทำให้ผู้ ชักจูงไม่ได้รับความเชื่อถือ

4. สภาวะทางกายและอารมณ์ (Physiological and Affective State)

บุคคลมักใช้ข้อมูลทางกายและอารมณ์ในการสรุปประเมินความสามารถในตน เช่น การตื่น เต็มมากเกินไปทำให้ทำกิจกรรมได้ไม่ดีบุคคลจะคาดการณ์ว่าตนทำได้สำเร็จเมื่อภาวะทางกายปกติไม่ เครียดหรือเหนื่อยอ่อน

การตัดสินใจความสามารถในตนจะต้องผ่านกระบวนการรู้การคิด (Cognitive Process) กล่าวคือ บุคคลจะมีการคัดเลือก ซึ่งน้ำหนักและบูรณาการข้อมูลจากแหล่งต่างๆ บางคนจะบวก ข้อมูลเรื่อง ความสามารถในตนเข้าด้วยกัน ถ้ายังมีหลายตัวบ่งชี้ก็ยิ่งเชื่อว่าตนมีความสามารถส่วนบางคนก็จะรวมใน ลักษณะของการคูณ คือให้น้ำหนักแก่สิ่งบ่งชี้บางตัวมากกว่าบางตัว เพราะแหล่งบ่งชี้ถึงความสามารถแต่ ละแหล่ง นอกจากจะให้ข้อมูลมากน้อยแตกต่างกันแล้วยังให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้มากน้อยแตกต่างกันด้วย ความสามารถในการตระหนักได้อย่างชัดเจนถึงแหล่งที่ให้ข้อมูลความสามารถจะทำให้ความสามารถใน การให้น้ำหนักความสำคัญของข้อมูลและความสามารถในการรวมข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกันดีขึ้น ถ้าบุคคลมี

ทักษะในการจัดกระทำกับข้อมูลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทักษะดังกล่าวได้แก่ ความตั้งใจ ความจำ การอ้างอิง และการบูรณาการ เพื่อสร้างมโนทัศน์เรื่องความสามารถในตน

3. ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของ Super (Super's Theory)

3.1 หลักการสำคัญของทฤษฎี Super (1990)

Super (1990) ได้เสนอหลักการที่สำคัญของทฤษฎีไว้ 12 ประการ คือ

- 1) พัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันและโดยทั่วไปแล้วจะไม่มีการย้อนกลับไปกลับมา
- 2) พัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน และสามารถที่จะทำนายได้
- 3) พัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดเวลา
- 4) ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลเริ่มขึ้นตั้งแต่ก่อนวัยรุ่น จะชัดเจนขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และจะมีผลต่อพัฒนาการด้านอาชีพในวัยรุ่น
- 5) บุคคลจะมองเห็นสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับการเลือกอาชีพมากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น ตั้งแต่วัยรุ่นตอนต้นจนถึงวัยผู้ใหญ่
- 6) ความสัมพันธ์และอาชีพของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุตร
- 7) ความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบิดามารดา ความต้องการ ค่านิยม ความสนใจ ทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
- 8) แขนงอาชีพที่บุคคลเลือกเกี่ยวข้องกับความสนใจ ค่านิยม และความต้องการอิทธิพลของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ทรัพยากรที่ใช้ในชุมชน ระดับและคุณภาพของการศึกษาโครงสร้างและแนวโน้มของอาชีพตลอดจนทัศนคติของคนในชุมชน
- 9) แม้ว่าอาชีพแต่ละอย่างต้องการลักษณะพิเศษในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพบางประการ แต่ก็มีคนประกอบอาชีพในแต่ละอาชีพเป็นจำนวนมาก และมีอาชีพอีกหลายอย่างให้แต่ละคนเลือก
- 10) ความพอใจในงานและชีวิตขึ้นอยู่กับการที่บุคคลประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ของตนเอง

11) ระดับความพอใจของบุคคลในอาชีพเป็นส่วนหนึ่งกับระดับการใช้ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองทางด้านอาชีพ

12) งานและอาชีพเน้นความสำคัญของบุคลิกภาพมากทั้งชายและหญิง แม้ว่าบางคนจะเน้นองค์ประกอบด้านอื่น ๆ เช่น กิจกรรมในสังคม

3.2 ขั้นตอนการพัฒนาการด้านอาชีพ

Super (1990) ได้แบ่งขั้นตอนการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็นขั้น ๆ ตามพัฒนาการของแต่ละบุคคลออกเป็นขั้น ๆ ซึ่งจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามลำดับอายุดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาเจริญเติบโต (Growth Stage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงตั้งแต่เกิดจนถึง 14 ปี การพัฒนาการในระยะนี้โดยทั่วไปเป็นการพัฒนาการทางด้านความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ความสามารถ ทักษะ ความสนใจและความต้องการ ระยะเวลาเจริญเติบโตยังแบ่งออกเป็นระยะย่อย ๆ 4 ระยะคือ

1.1 ระยะเวลาที่เด็กยังไม่มี ความสนใจในอาชีพ (Prevocational Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงแรกเกิดถึง 3 ปี เด็กจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายอย่างรวดเร็ว

1.2 ระยะเวลาจินตนาการด้านอาชีพ (Fantasy Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 4 ถึง 10 ปี เด็กจะมีจินตนาการด้านอาชีพตามความเพ้อฝันของตนเอง

1.3 ระยะเวลาสนใจในอาชีพ (Interest Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 11 ถึง 12 ปี เด็กจะมีความสนใจในอาชีพมากขึ้น ความสนใจนี้อยู่บนรากฐานของความชอบและไม่ชอบ

1.4 ระยะเวลาพิจารณาความสามารถ (Capacity Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วง 13 ถึง 14 ปี เด็กจะให้ความสำคัญต่อความสามารถของตนเองเป็นพื้นฐานในการพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพ

2. ระยะเวลาสำรวจ (Exploration Stage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 24 ปี ในระยะนี้บุคคลจะสำรวจตนเองและสำรวจอาชีพเพื่อแสวงหาข้อมูลและประสบการณ์ ซึ่งได้จากกิจกรรมในโรงเรียน การทำงานพิเศษ ระยะเวลาสำรวจแบ่งออกเป็นระยะย่อย ๆ 3 ระยะ คือ

2.1 ระยะเวลาทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 15 ถึง 17 ปี เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาและทดลองเลือกอาชีพโดยอาศัยเหตุผลหลายประการ เช่นความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ แต่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2.2 ระยะเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของพัฒนาการด้านอาชีพ (Transition Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 18 ถึง 21 ปี เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากปัจจัยต่าง ๆ ที่มีสภาพความเป็นจริง เช่น โอกาสที่จะได้รับการศึกษา โอกาสที่จะประกอบอาชีพนั้น ๆ

2.3 ระยะเวลาทดลองปฏิบัติงาน (Uncommitted Stage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 22 ถึง 24 ปี เป็นระยะที่บุคคลตัดสินใจทดลองปฏิบัติงาน

3. ระยะเวลาเริ่มต้นประกอบอาชีพ (Establishment Stage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 40 ปี ในระยะนี้บุคคลเริ่มทำงานที่ถาวร เมื่อได้พบงานที่เหมาะสม แต่ถ้ายังไม่พบงานที่เหมาะสมหรืองานที่พอใจก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานในระยะสั้น ๆ ระยะเวลาทดลองปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น ระยะย่อย ๆ 2 ระยะ คือ

3.1 ระยะเวลาทดลองปฏิบัติงาน (Committed Trial Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 25 ถึง 30 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วแต่ถ้าอาชีพนั้นยังไม่มีความเหมาะสมหรือยังไม่พอใจก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ได้

3.2 ระยะเวลาอาชีพถาวร (Stabilization Substage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 31 ถึง 41 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้พบอาชีพที่เหมาะสมและเริ่มปักหลักทำงาน เพื่อความมั่นคงในหน้าที่

4. ระยะเวลารักษาความมั่นคงในอาชีพ (Maintenance Stage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุ 45 ถึง 64 ปี ในระยะนี้บุคคลจะประกอบอาชีพอย่างมั่นคงและหาความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ

5. ระยะเวลาเสื่อมถอย (Decline Stage) ระยะเวลาอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลจะลดลง อันเนื่องมาจากความชราและจะเลิกการประกอบอาชีพ โดยสิ้นเชิงในที่สุดนอกจากนี้ Super ได้นำหลักงานตามขั้นพัฒนาการ ซึ่งหมายถึง พัฒนาการด้านต่างๆของบุคคลในแต่ละช่วงชีวิต มาอธิบายกระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพของบุคคล ดังต่อไปนี้

5.1 ช่วงก่อตัว (Crystallization) อายุ 14-18 ปี ในช่วงนี้บุคคลจะเกิดความสนใจที่จะวางแผนเพื่อประกอบอาชีพโดยใช้ข้อมูลด้านอาชีพ ความสนใจ และค่านิยมของตนเอง เป็นเครื่องพิจารณา

5.2 ช่วงเจาะจง (Specification) อายุ 18-21 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเลือกทดลองเลือกอาชีพแต่จะเจาะจงเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

5.3 ช่วงนำไปใช้ (Implementation) อายุ 21-24 ปี เป็นช่วงที่บุคคลสำเร็จการศึกษาและเริ่มเข้าประกอบอาชีพ

5.4 ช่วงมั่นคง (Stabilization) อายุ 24-25 ปี เป็นช่วงที่บุคคลใช้ความสามารถและประสบการณ์ประกอบอาชีพด้วยความมั่นคง

5.5 ช่วงก้าวหน้า (Consolidation) อายุ 35 ปีขึ้นไป เป็นช่วงที่บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

4. การตัดสินใจเลือกอาชีพ

4.1 นิยามและขอบเขต

Griffiths (1959) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ เป็นการศึกษาทางเลือกทางการปฏิบัติโดยการคิดการเลือกทางเลือกที่แตกต่างกัน

Simon (1960) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ คือ การกำหนดขอบเขตของนโยบายทั้งหมด และเป็นภารกิจที่แผ่กระจายไปทั่วการบริหารองค์การเช่นเดียวกับการปฏิบัติงาน แท้จริงแล้วการตัดสินใจมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการบริหารโดยทั่วไป จะต้องรวมหลักการขององค์การเพื่อประกันความถูกต้องของการตัดสินใจ เป็นหลักการที่เที่ยงตรงประกันประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

สุเมธ เดียววิเศษ (2525) กล่าวว่า การตัดสินใจ เป็นการเลือกทางปฏิบัติ ซึ่งมีอยู่หลายทางเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

พีรพงศ์ ดาราไทย (2542) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง ความคิดและการกระทำต่าง ๆ ที่นำไปสู่การตกลงใจเลือกทางใดทางหนึ่งจากทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเพื่อใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

แสวงรัตน์ มงคลมาศ (2545) ให้ความหมายของคำว่า การตัดสินใจคือ การเลือกบนทางเลือก (Choice of Alternative) ซึ่งทางเลือกนั้นจะต้องประกอบด้วย

1. ทางเลือกหลายทาง หากมีทางเลือกทางเดียวไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจ
2. ต้องใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาโดยใช้ข้อมูลตัวเลขต่างๆ มาพิจารณาประกอบการตัดสินใจด้วย

3. มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าการตัดสินใจนั้นทำไปเพื่ออะไร

อโณทัย พึ่งทองหล่อ (2543) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกสิ่งหนึ่งจากหลายๆ สิ่ง หรือเลือกที่จะปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากหลายๆ ทางที่มีอยู่ สิ่งหรือวิธีการที่เลือกนั้นย่อมได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าถูกต้องเหมาะสมหรือดีที่สุดและตรงกับเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้จากความหมายของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการตัดสินใจเป็นการเลือกจากตัวเลือกหรือทางออกหลายๆ ทางที่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน โดยผ่านกระบวนการใช้ความคิดประกอบการตัดสินใจ

4.2 ทฤษฎีการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจการหา ทางเลือกที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลดังที่ Bross (1953 อ้างถึงใน อรุณ ศรีภูมิ, 2529) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจไว้ว่า ปัจจุบันพฤติกรรมของการตัดสินใจได้ทวีความยุ่งยากมากขึ้น มิใช่แต่ว่าจะมีทางเลือกมากมายให้ต้องตัดสินใจเลือกเท่านั้น แต่ยังมี ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมที่ยึดถือด้วย บุคคลสามารถได้รับการช่วยเหลือ 2 ประการ คือ ประการแรก ในการตัดสินใจในเป้าหมายเฉพาะอย่างยิ่งเรียกว่าผลที่ได้ (outcome) และ ประการที่สอง ในการพิจารณาทางเลือกหลายทาง และซึ่งนำนักทางเลือกเหล่านั้นในส่วนที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของ เขาเองเพื่อให้สามารถตัดสินใจได้ทฤษฎีการตัดสินใจมีหลายทฤษฎีและทฤษฎีที่เสนอต่อไปนี้จะเกี่ยว ข้องกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกศึกษาหรือเลือกอาชีพ ดังนี้

ทฤษฎีการตัดสินใจของ Gelatt (1962 อ้างใน ทิพย์มาศย์ พิมลศักดิ์, 2539) ทฤษฎีนี้แสดงถึงวงจร กระบวนการตัดสินใจ โดยเริ่มจากจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์และเมื่อบุคคลมีความประสงค์ที่ต้องการจะตัดสินใจ บุคคลนั้นก็ประสงค์จะได้รับข้อเสนอแนะโดยเขาจะรวบรวม ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจของเขาต่อจากนั้นบุคคลก็จะพิจารณา ข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจของเขาต่อจากนั้นบุคคลก็จะพิจารณาข้อมูลที่ได้รับและพยายามนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเลือก พิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือก สำหรับการทำนายผลอาจจะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของประสบการณ์ ในอดีตและระดับความปรารถนาของบุคคลนั้นซึ่งการทำนายผลจะมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดจะขึ้นอยู่กับสิ่ง 2 ประการคือข้อมูลที่รวบรวมได้และน้ำหนักในการคาดคะเนอย่างเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม สำหรับลำดับขั้นต่อไปเป็นระบบค่านิยม ในขั้นนี้บุคคลจะพิจารณาถึงผลที่พึงปรารถนาเขา จะเปรียบเทียบ ผลที่ได้รับกับลำดับขั้นของค่านิยม เช่น ถ้าเขาเลือกวิชาชีพนี้เพื่อต้องการเงินเดือนมาก หรือคาดได้ว่าเขา สามารถเรียนจบในสาขาวิชานี้ได้และจะได้มีโอกาสศึกษาต่อเขาอาจจะต้องตั้งคำถามว่าค่านิยมสูงสุดของ

เขานั้นคืออะไร ทั้งนี้เพื่อให้การตัดสินใจเลือกของเขาเหมาะสมยิ่งขึ้น ส่วนขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินผล และการเลือกตัดสินใจ ซึ่งจะเป็นผลมาจากการตัดสินใจโดยวางแผนสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ เพื่อการตัดสินใจครั้งต่อไป

สำหรับวงจรกระบวนการตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้คือ

1. จุดมุ่งหมาย บุคคลต้องการตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกนั้นๆ
2. ข้อเสนอเทศ บุคคลจะต้องค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกนั้นๆ
3. ความเป็นไปได้โดยจะต้องค้นหาความเป็นไปได้ทั้งหมดของกิจกรรม
4. ความเป็นไปได้ของผลที่จะได้รับโดยจะต้องตรวจสอบลำดับความเป็นไปได้ในแต่ละทางเลือก
5. ความน่าจะเป็นของผลที่ได้รับโดยการทำนายความน่าจะเป็นจริงของแต่ละลำดับ
6. ค่านิยมโดยการประเมินความต้องการของบุคคลในแต่ละลำดับ
7. การประเมินผลโดยประเมินความเหมาะสมและเลือกตัดสินใจ
8. การตัดสินใจ มีการตัดสินใจซึ่งอาจเป็น
  - 8.1 การตัดสินใจสิ้นสุดลง
  - 8.2 การค้นหาข้อเสนอเทศใหม่

จากทฤษฎีการตัดสินใจของ Gelatt(1962) พอสรุปได้ว่าการตัดสินใจจะเป็นกระบวนการที่เป็นระบบประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ระบบข้อมูลที่ตีพิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือกค่านิยม และการประเมินผลแล้วจึงตัดสินใจเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล

4.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

อิชฎาญฐ สุนทรสารทูล (2547) กล่าวว่า การตัดสินใจในรูปแบบจิตวิทยาสังคมนั้นโดยทั่วไป รูปแบบทางจิตวิทยาสังคม (Social Psychology) ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและพฤติกรรมของมนุษย์นั้น สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจโดยบุคคล จะแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเหล่านั้นเข้าสู่ตัวคนๆ นั้นซึ่งการแปลงปัจจัยภายนอก มาสู่ตัวบุคคลนี้จะอยู่ในรูปของความเชื่อ (Beliefs) และความไม่เชื่อ (Disbeliefs) ซึ่งความเชื่อและความไม่เชื่อเป็นเหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรม ดังนั้น ปัจจัยที่สำคัญในการตัดสินใจไม่ได้เกิดจากปัจจัยภายนอกโดยตรง การตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของบุคคลจะประกอบด้วยความเชื่อ

และความไม่เชื่อหลายๆ อย่างรวมกันและการกระทำทางสังคม (Social Action) ประกอบด้วยกลุ่มของ ปัจจัยหลายประการ บุคคลอาจตัดสินใจกระทำพฤติกรรมอย่างเดียวกัน แต่ปัจจัยหรือเหตุผลการตัดสินใจ จะแตกต่างกัน เหตุผลดังกล่าวประกอบด้วย

1. ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ประกอบด้วย

1.1 เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย (Goals) คือ กิจกรรม วัตถุประสงค์ ลักษณะ ความเชื่อ ความรู้ กิจกรรมหรือ สภาพความเป็นอยู่ที่บุคคลต้องการ ความมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผลในการกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งนั้น ผู้กระทำจะมีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ไว้ล่วงหน้าและผู้กระทำพยายามที่จะกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

1.2 ความเชื่อ (Belief Orientation) คือ การรับรู้หรือความเข้าใจของแต่ละคนหรือของกลุ่มต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ความเชื่อนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหรือความรู้นั้นเองซึ่งความเชื่อจะมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลและพฤติกรรมทางสังคมบุคคลในกรณีที่ว่าบุคคลและจะเลือกรูปแบบของพฤติกรรมบนพื้นฐานของความเชื่อที่ตนยึดมั่นอยู่ซึ่งความเชื่อนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้คำนิยามว่าเป็นการยอมรับข้อเสนอดูข้อเสนอหนึ่ง ว่าเป็นความจริงความเชื่อทำให้เกิดภาวะทางจิตใจในแต่ละบุคคล ซึ่งอาจเป็นพื้นฐานสำหรับการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลนั้น แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อนี้จะส่งผลให้บุคคลกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้นก็เป็นที่

1.3 ค่านิยม (Value Standard) เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ เป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเองเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่มีลักษณะค่อนข้างถาวรผู้กระทำเชื่อว่าวิถีปฏิบัติบางอย่างเป็นสิ่งที่ดีหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบที่จะยึดถือปฏิบัติค่านิยมของมนุษย์หรือของผู้กระทำทางสังคมจะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำทุกรูปแบบ ดังนั้น ค่านิยมจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคมของบุคคลโดยบุคคลพยายามที่จะกระทำให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ตนเองยึดถืออยู่

1.4 นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habit and Customs) คือ แบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วและสืบต่อกันมาด้วยประเพณีซึ่งถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วยในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำ เช่น ไม่มีการอนุมัติไม่มีการร่วมพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์หรือของผู้กระทำทางสังคมส่วนหนึ่งเนื่องมาจากแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้ให้แล้ว

2. ปัจจัยผลักดัน (Push factors) ประกอบด้วย

2.1 ความคาดหวัง (Expectation) เป็นการรับรู้ของผู้กระทำทางสังคมว่าบุคคลอื่นกลุ่มหรือสังคมโดยทั่วไปต้องการให้เชื่อหรือรู้สึก หรือประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์นั้น หรือกล่าวได้ว่าความคาดหวัง คือท่าทีของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ซึ่งคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นถือปฏิบัติและกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ ดังนั้นในการตัดสินใจในการเลือกกระทำพฤติกรรมของบุคคล (Social Action) ส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความคาดหวังและท่าทีของบุคคลอื่นด้วย

2.2 ข้อผูกพัน (Commitment) เป็นสิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาถูกผูกมัดที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือประเด็นปัญหาที่ตนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้ผู้กระทำจะทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น ดังนั้นข้อผูกพันจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม เพราะผู้กระทำตั้งใจจะกระทำสิ่งนั้นๆ เนื่องจากเขารู้ว่ามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

2.3 การบังคับ (Forces) เป็นตัวช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำได้เร็วขึ้น เพราะขณะที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำสิ่งต่างๆ เป็นความเชื่อที่อยู่ในใจของผู้กระทำว่าตนเองต้องตัดสินใจหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยที่ตนเองรู้สึกว่าไม่มีทางเลือกอื่นอีก นอกจากจะต้องประพฤติปฏิบัติตามในสถานการณ์ที่ผู้กระทำตั้งใจกระทำสิ่งต่างๆ แต่ยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำดีหรือไม่นั้น การบังคับจะเป็นสิ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจปฏิบัติได้เร็วขึ้น ดังนั้นการบังคับจึงมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม เนื่องจากบุคคลมักมีความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติเมื่อถูกบังคับให้ทำ

3. ปัจจัยความสามารถหรือปัจจัยสนับสนุน (Able Factors)

3.1 โอกาส (Opportunity) คือความเชื่อของผู้กระทำที่มีต่อสถานการณ์หรือทางเลือกที่มีอยู่ซึ่งเมื่อผู้กระทำพิจารณาแล้วเห็นว่าภายใต้สถานการณ์นั้นมีช่องทางจังหวะเวลาที่เหมาะสมและเปิดโอกาสให้เลือกกระทำได้ ดังนั้นการที่บุคคลจะตัดสินใจและประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปจึงขึ้นอยู่กับโอกาสที่มีในสถานการณ์นั้น

3.2 ความสามารถ (Ability) คือการรับรู้ของผู้กระทำเกี่ยวกับกำลังหรือพลังของตนเองในการที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้จนบรรลุผลสำเร็จภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ผู้กระทำจะตระหนักถึงความสามารถของตนเองก่อนที่การตัดสินใจและกระทำทางสังคมเพราะรู้ว่าถ้าตัดสินใจกระทำไป

แล้วจะมีความสามารถกระทำได้นั่นเอง ดังนั้น โดยทั่วไปแล้วบุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดๆ จะพิจารณาขีดความสามารถของตนเองเสียก่อน

3.3 การสนับสนุน (Support) คือการช่วยเหลือซึ่งผู้กระทำเชื่อว่ากำลังได้รับหรือจะได้รับ จากผู้อื่นในรูปแบบต่างๆ ซึ่งผู้กระทำจะเป็นผู้เลือก ดังนั้นบุคคลมักจะมีแนวโน้มเอียงที่ตัดสินใจ และกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเมื่อรู้ว่าจะได้รับ การสนับสนุนจากผู้อื่น

ชูชัย เทพสาร (2546) กล่าวว่า ปัจจัยของการตัดสินใจในแนวคิด ซึ่งสรุปได้ว่าการตัดสินใจอะไร จะต้องพิจารณาปัจจัย 3 อย่างคือ ประการแรกได้แก่ ข้อมูลจากตนเองที่ได้อรรถกถาตนเองอย่างถ่องแท้เพียง ธรรมชาติแล้ว ประการที่สองการใช้ข้อมูลทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ประการที่สามด้านความรู้วิชาการ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาบางตัวก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจได้แก่ การรับรู้ ค่านิยม และบุคลิกภาพ ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

1. การรับรู้ (Perception) จะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมตัดสินใจของบุคคลให้แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะจะมีอิทธิพลในสถานการณ์การตัดสินใจที่ไม่แน่นอน ข้อมูลในการตัดสินใจไม่ เพียงพอและยังมีบทบาทสำคัญเมื่อจะต้องตัดสินใจเลือกทางที่ไม่มีข้อแตกต่างกันมากนัก ปัจจัยที่กำหนด ความสามารถในการรับรู้ได้แก่ประสบการณ์ค่านิยมของแต่ละบุคคล บุคลิกภาพ พื้นฐานทางวัฒนธรรม และลักษณะทางกายภาพของแต่ละบุคคล

2. ค่านิยม เป็นกรอบมาตรฐานซึ่งใช้เป็นกรอบกำหนดทางเลือกของคนจากทางเลือกต่างๆ ถือว่ามี บทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจค่านิยมอาจจะเรียนรู้จากพ่อแม่ครูอาจารย์เพื่อนฝูง เพื่อนร่วม งาน พื้นฐาน ทางสังคม สื่อมวลชนและอื่นๆ นอกจากนี้ค่านิยมแล้วจริยธรรมในสังคมก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมตัดสินใจ กล่าวคือในการแสวงหาทางเลือกต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจนั้น ผู้ตัดสินใจต้องคำนึงถึงจริยธรรมหรือ ค่านิยมของสังคมนั้นๆ ด้วยว่าทางเลือกนั้นนำไปปฏิบัติแล้วสังคมยอมรับหรือไม่ หรือจะก่อให้เกิดปัญหา หรือมีผลกระทบต่อจริยธรรมของคนในสังคมหรือไม่

3. บุคลิกภาพ (Personality) ของผู้ตัดสินใจแต่ละคนจะมีอิทธิพล เช่น บางคนอาจจะมีอายุมี บุคลิกภาพกล้าเสี่ยง กล้าได้กล้าเสีย บางคนชอบบริหารในการตัดสินใจ บางคนชอบทดลอง เมื่อพบเหตุการณ์ เดียวกัน ผู้ตัดสินใจที่มีบุคลิกภาพต่างกันจะเลือกวิธีในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน

วัชรวิ ทรัพย์มี (2539) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับผลได้ผลเสียต่อตนเอง เช่น ในการเลือกอาชีพจะคำนึงถึงรายได้จะทำให้มีกินมีใช้ระดับใด งานนั้นน่าสนใจตรงตามความถนัดความสามารถของตนหรือไม่ จะทำงานในท้องถิ่นที่ตนต้องการหรือไม่มีโอกาสก้าวหน้าและมีความมั่นคงในการทำงานนั้นมากน้อยเพียงใด
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับผลได้ผลเสียต่อคนใกล้ชิด ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญเพียงพอไหม มีเวลาให้กับครอบครัวหรือไม่มีสวัสดิการสำหรับครอบครัวหรือไม่
3. ปัจจัยด้านการยอมรับตนเอง โดยบุคคลจะพิจารณาว่าถ้าเลือกกระทำเช่นนี้แล้วตนเองภูมิใจหรือไม่รับได้หรือไม่ เช่น ถ้าตัดสินใจศึกษาต่อสาขาวิชานี้ตนเองภูมิใจหรือรู้สึกด้อยเป็นต้น
4. ปัจจัยด้านบุคคลแวดล้อม เช่น พ่อแม่ญาติพี่น้องครูอาจารย์เพื่อนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลในเรื่องต่างๆ อาทิการตัดสินใจเลือกสาขาการเรียน เลือกอาชีพ เลือกคู่ ตัดสินใจปลูกบ้านหรือกระทำการตัดสินใจเล็กๆ น้อยๆ
5. ปัจจัยด้านศีลธรรมจรรยา การตัดสินใจของบุคคลไม่ใช่จะคำนึงถึงสิ่งที่จะทำให้บุคคลนั้นพึงพอใจทั้งหมดยังมีปัจจัยด้านศีลธรรมจรรยาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยถ้าสิ่งที่ตัดสินใจลงไปตนเองพอใจแต่ผิดศีลธรรมจรรยา ก็ทำให้ตัดสินใจเช่นนั้นไม่ได้
6. ปัจจัยด้านการยอมรับของสังคม เช่น ในสังคมที่คิดว่าการหย่าร้างเป็นเรื่องธรรมดา กับสังคมที่คิดว่าการหย่าร้างเป็นเรื่องร้ายแรงการตัดสินใจหย่าร้างในกรณีแรกคงง่ายกว่ากรณีหลัง เป็นต้น
7. ปัจจัยด้านอารมณ์ในขณะที่บุคคลตกอยู่ในสภาพที่มีอารมณ์รุนแรง เช่น รัก เกลียด โกรธ กลัว หรือกังวลอย่างหนักถ้าตัดสินใจอะไรลงไปในช่วงนั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดความผิดพลาดได้ง่าย หรือในกรณีที่มีเรื่องสำคัญต้องตัดสินใจ คนเราจะเกิดความเครียดไม่แน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นเหมาะสมหรือไม่การตัดสินใจจึงควรรอให้อารมณ์อยู่ในสภาวะสงบเสียก่อนแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินใจ

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว

Neblett และ Cortina (2006) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครอง (Parental support) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความแตกต่างของมุมมองในกลุ่มวัยรุ่นเกี่ยวกับอนาคตและความคาดหวังที่ต้องการพัฒนา หากกลุ่มวัยรุ่นรับรู้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากก็จะมีมุมมองทางบวกเกี่ยวกับอนาคตของตนเองมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ Neblett และ Cortina (2006) ยังกล่าวว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองด้านอาชีพ หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนว่าตน

ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครองเรื่องข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ และการสนับสนุนของผู้ปกครองด้านอาชีพส่วนที่สำคัญที่สุดคือ การสนับสนุนด้านจิตใจในการเลือกเส้นทางอาชีพ

Dietrich และ Kracke (2009) ศึกษาการมีส่วนร่วมของพ่อแม่พบว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาอาชีพของนักเรียน ยิ่งนักเรียนรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่มากก็ยิ่งส่งผลดีในการสำรวจอาชีพของตน ดังตัวอย่างเช่น ผู้ปกครองให้เด็กตัดสินใจเลือกสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง ผู้ปกครองสร้างความมั่นใจให้กับเด็กระหว่างช่วงของการสำรวจอาชีพ สำรวจความสนใจ ความสามารถและทางเลือกที่หลากหลายในแต่ละสาขาวิชาชีพ แต่ถ้าผู้ปกครองควบคุมนักเรียนมากเกินไป เช่น ผู้ปกครองบางคนพยายามสอดแทรกความคิดส่วนตัวเกี่ยวกับอาชีพให้นักเรียนมากด้วยความหวังดี ผลก็คือ นักเรียนจะไม่แสดงความต้องการที่แท้จริงออกมา ส่วนในบางกรณีที่ผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจเลยก็จะเป็นการลดความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพของนักเรียน

Nicasio (2013) ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างของอิทธิพลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการเลือกอาชีพของลูกต่อความคาดหวังและการตัดสินใจเลือกอาชีพของลูกผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเลือกเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยของลูกมีความสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพ และต่อความเชื่อเกี่ยวกับอาชีพที่ลูกสนใจ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กวัยรุ่นเอเชีย ที่มีแนวโน้มที่จะได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังและพฤติกรรมที่แสดงออกของพ่อแม่

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัวประกอบด้วย 4 ประเด็นหลักได้แก่การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวการพูดคุยปรึกษาหารือและตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่างๆ การแสดงออกซึ่งความรักความเอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกายวาจาใจและ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว

1) การใช้เวลาในการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

ทัดดาวลิมพะสุต (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูกับสัมพันธภาพในครอบครัวโดยใช้แบบสอบถามให้ตอบเองเก็บข้อมูลกับกลุ่มนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขนที่ครอบครัวสมบูรณ์ประกอบด้วยพ่อแม่พี่น้องและจะต้องอยู่กับครอบครัวในช่วง 6 ปีที่ผ่านมาผลการศึกษาเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวพบว่านิสิตทำกิจกรรมร่วมกับพ่อแม่และพี่น้องพร้อมๆกันมากที่สุดรองลงมาคือกับแม่คนเดียว น้อยที่สุดคือกระทำร่วมกับพ่อคนเดียว กิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวทำร่วมกันมากที่สุดคือกิจกรรมที่ต้องกระทำด้วยกันระหว่างสมาชิกใน

ครอบครัวเช่นการออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านดูโทรทัศน์การไปเยี่ยมญาติเป็นต้นส่วนกิจกรรมที่กระทำน้อยที่สุดคือกิจกรรมที่เป็นเรื่องส่วนตัวและการเรียน

นิตยา คชภักดี (2545) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดครอบครัวอยู่ดีมีสุขที่ยอมรับร่วมกันและสร้างตัวชี้วัดภาวะการณ์อยู่ดีมีสุขที่เป็นจริงของครอบครัวไทยโดยมีผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการนักปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัวจำนวน 53 คน 21 หน่วยงานร่วมดำเนินการและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิบุคลากรจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องตัวแทนกลุ่มครอบครัวตลอดจนสื่อมวลชนจำนวน 126 คน 39 หน่วยงานผลการศึกษาประเด็นสัมพันธภาพในครอบครัวพบว่าประมาณร้อยละ 80 จะได้ทำกิจกรรมร่วมกันเช่นการรับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อต่อสัปดาห์ร่วมกันทำงานบ้านและหรือบำรุงรักษาที่อยู่อาศัยพักผ่อนหย่อนใจในบ้านทำพิธีกรรมทำบุญร่วมเทศกาลสำคัญในครอบครัว

บังอร เทพเทียนและคณะ (2550) ได้สำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งโดยสำรวจข้อมูลกับตัวแทนครอบครัวจำนวน 4,608 ตัวอย่างครอบครัวพื้นที่ 4 ภาคๆละ 3 จังหวัดผลการศึกษามีความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวพบว่ากิจกรรมทำงานบ้านพักผ่อนหย่อนใจร่วมกันใช้เวลาพูดคุยกันและรับประทานอาหารร่วมกันอย่างน้อย 1 มื้อต่อสัปดาห์อยู่ระหว่างร้อยละ 75-85 กิจกรรมการไปทำบุญและร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาอยู่ระหว่างร้อยละ 56-62 ส่วนกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจนอกบ้านและเยี่ยมญาติพบเพียงร้อยละ 31 เท่ากัน

2) การพูดคุยปรึกษาหารือและตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่างๆ

นิตยา คชภักดี (2545) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข” เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดครอบครัวอยู่ดีมีสุขที่ยอมรับร่วมกันและสร้างตัวชี้วัดภาวะการณ์อยู่ดีมีสุขที่เป็นจริงของครอบครัวไทยผลการศึกษาประเด็นสัมพันธภาพในครอบครัวพบว่าร้อยละ 93 เมื่อสมาชิกมีปัญหาได้มีการพูดคุยบอกกล่าวปรึกษาหารือกันร้อยละ 79 สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญและเมื่อครอบครัวมีความขัดแย้งขึ้นร้อยละ 56 จะพูดคุยด้วยเหตุผลและรองลงมาร้อยละ 48 จะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ามีเพียง 14 ครอบครัวหรือร้อยละ 8 ที่มีการทะเลาะเบาะแว้งทำร้ายร่างกาย

บังอร เทพเทียนและคณะ (2550) ได้สำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งผลการศึกษามีความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวพบว่า การรับฟังความคิดเห็นและพูดคุยปรึกษาหารือกันร้อยละ 73-76 มีเพียงร้อยละ 8 ที่มีการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าอย่างสม่ำเสมอ

ศักดิ์ชัย บุญเพ็ง (2542) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวปัญหาอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทัศนคติต่อแนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 จำนวน 8 แห่งรวม 180 รายผลการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวพบว่าการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในครอบครัวมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับคู่สมรสมีการพูดคุยกันให้เข้าใจกับคู่สมรสเมื่อมีการขัดแย้งรวมทั้งมีการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาร่วมกับคู่สมรสซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาพรวมของความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ในระดับดี

3) การแสดงออกซึ่งความรักความเอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกายวาจาใจ

กระวี ชลวิทย์ (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของพนักงานธนาคารทหารไทยในเขตกรุงเทพมหานครต่อครอบครัวที่มีคุณภาพโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มพนักงานธนาคารดังกล่าวจำนวน 20 สาขา รวม 241 รายผลการศึกษาพบว่าทัศนคติด้านความรักใคร่กลมเกลียวสมานฉันท์ช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้ออาทรมีการพูดให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันแก้ปัญหาจนสำเร็จลุล่วงเมื่อผู้ใดประสบปัญหามีการให้กำลังใจและเมื่อผู้ใดในครอบครัวมีความขัดแย้งต้องมีการให้อภัยซึ่งกันและกันมีความเห็นด้วยมากที่สุดระดับสูงส่วนการมีพันธะต่อความสุขและสวัสดิการครอบครัวร่วมกันในเรื่องมีความรักความห่วงใยสร้างสิ่งที่ดีให้แก่กันและกันอย่างสม่ำเสมอมีความห่วงใยต่อความปลอดภัยและต่อสุขภาพอนามัยของทุกคนมีทัศนคติในระดับสูงและการมีศรัทธาต่อศาสนาในเรื่องการทำกิจกรรมทางศาสนาร่วมกันทำนุบำรุงต่อศาสนาครองตนตามหลักศาสนาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของศาสนามีทัศนคติเห็นด้วยมากในระดับสูง

บังอร เทพเทียนและคณะ (2550) ได้สำรวจสภาพครอบครัวตามตัวชี้วัดสถาบันครอบครัวเข้มแข็งผลการศึกษามิติสัมพันธ์ภาพในครอบครัวพบว่าครัวเรือนประมาณ 2 ใน 3 มีความรักความผูกพันมากซึ่งจะพบในครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลมากกว่านอกเขตเทศบาลเล็กน้อยมีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่ครอบครัวมีความรักความผูกพันกันน้อยส่วนความเอื้ออาทรของคนในครัวเรือนมีประมาณร้อยละ 78 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเอาใจใส่ต่อกันอย่างสม่ำเสมอถึงร้อยละ 91

4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว

ภัสสร ลิมานนท์และคณะ (2538) ได้ศึกษาครอบครัวไทยทั้งในเขตเมืองและชนบทจากทุกภาคของประเทศไทยโดยเรื่องการมีส่วนร่วมในครอบครัวพบว่าทั้งชายและหญิงเห็นด้วยว่าสามีภรรยาควรช่วยเหลือซึ่งกันและกันในงานบ้านส่วนการตัดสินใจพบว่าเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้านและการดูแลบุตรหญิงมีบทบาท

ในการตัดสินใจมากกว่าชายส่วนเรื่องสำคัญอื่นมักจะตัดสินใจร่วมกันเช่นการซื้อของที่มีราคาการตัดสินใจลงทุนประกอบธุรกิจต่ออาชีพการกำหนดจำนวนบุตรการศึกษาเล่าเรียนของบุตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

สมมติฐานงานวิจัย

1. การใช้เวลาของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
2. การสื่อสารของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
3. การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
4. การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
5. สัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษา สัมพันธภาพในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยโดยใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ (survey)

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่สัมพันธภาพในครอบครัว มี 4 องค์ประกอบ คือ การใช้เวลาของครอบครัว การสื่อสารของครอบครัว การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว และการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

ตัวแปรตาม ได้แก่การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career decision making self-efficacy) มี 5 องค์ประกอบ คือ การประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง (Accurate self-appraisal) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gathering occupational information) การเลือกเป้าหมาย (Goal setting) การวางแผน (Making plan) และ การแก้ปัญหา (Problem solving)

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. สัมพันธภาพในครอบครัว

สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัยรวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีการสนทนาพูดคุย ปกป้องหรือกัน มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจจะเป็นสัมพันธภาพทั้งที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1. การใช้เวลาของครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรม และ ใช้เวลาร่วมกัน โดยอาจอยู่ในรูปแบบของ

1.1. เวลาในการฟื้นฟูความสัมพันธ์

1.2. เวลาทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว

1) การทำกิจกรรมร่วมกันในบ้าน เช่น ทำอาหาร รับประทานอาหาร ทำงานบ้าน
สอนการบ้าน อ่านหนังสือ ปลูกต้นไม้ ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นหมากรุก

2) การทำกิจกรรมร่วมกันนอกบ้าน เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ และพักผ่อนหย่อนใจ เช่น รับประทานอาหาร ดูภาพยนตร์ ออกกำลังกาย เล่นกีฬา เที่ยวต่างจังหวัด ทำกิจกรรมทางศาสนา เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน/สังคม

2. การสื่อสารของครอบครัว หมายถึง กระบวนการของการแสดงออกในการสื่อความหมาย ความเข้าใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร (Two-Way Communication) โดยมีการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบและตอบสนองของระหว่างกันและกันด้วยภาษาถ้อยคำหรือภาษาท่าทาง

3. การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ ให้ความเคารพนับถือ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งการแสดงออกด้วยการไหว้ กอด หอม ลูบ และสัมผัสอย่างอ่อนโยนของสมาชิกในครอบครัว

4. การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวร่วมกันรับผิดชอบงานของตนเองและส่วนรวม แบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน มีการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่กัน รวมทั้งมีการกำหนดและยอมรับกฎระเบียบ หรือข้อบังคับของบ้านร่วมกัน เป็นต้น

นิยามเชิงปฏิบัติการ

สัมพันธภาพในครอบครัวในงานวิจัยนี้ หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากการทำมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัวจำนวน 41 ข้อ

2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career decision making self-efficacy) หมายถึง การประเมินความสามารถของตนเองในการที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพ หรือ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ตามที่ตนเองมั่นใจในการที่จะเลือกเส้นทางอาชีพที่เหมาะสมกับตนผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำ เพื่อที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการเลือกทางออกของปัญหานั้น โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัญหา การกำหนด

ทางเลือกต่างๆตามลำดับความสำคัญ เพื่อประเมินดูว่าทางเลือกใดสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เลือกได้มากที่สุด โดยใช้เหตุผลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมาตัดสินใจเลือกอาชีพ และสามารถลงมือปฏิบัติตามทางเลือกนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง (accurate self-appraisal) คือ บุคคลสามารถประเมินความสามารถ ความถนัด ความชอบ ค่านิยม ความสนใจ และเป้าหมายของตนเองได้อย่างเที่ยงตรง
2. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (gathering occupational information) คือ บุคคลมีการสำรวจค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ เกี่ยวกับหน้าที่ ลักษณะงาน สถานที่ทำงาน รายได้ แนวทางการศึกษาหรือการเข้าทำงาน เป็นต้น
3. การเลือกเป้าหมาย (goal selection) บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้ตามความชอบ ความสนใจ รวมถึงปัจจัยต่างๆ และสามารถไล่ลำดับความชอบต่อตัวเลือกทางอาชีพต่างๆได้หากมีหลายตัวเลือก
4. การวางแผน (making plans) คือ บุคคลมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อไปสู่อาชีพที่ตนสนใจ แสวงหาว่าตนจะต้องมีคุณสมบัติอะไร ต้องการความรู้หรือประสบการณ์ด้านใด ที่จะเอื้อให้บุคคลประสบความสำเร็จในเส้นทางอาชีพที่ตนสนใจ
5. การแก้ปัญหา (problem solving) คือ บุคคลมีความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาและมีความเชื่อมั่นที่จะตัดสินใจจัดการกับปัญหาในเส้นทางอาชีพของตนได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพในงานวิจัยนี้หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำมาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ข้ออ้างอิงทางวิชาการที่นำไปประยุกต์ใช้ในการให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพ
2. เป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษา ในการช่วยเหลือนักเรียนด้านการเลือกอาชีพ

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยวิธีการสำรวจ (Survey) โดยมุ่งศึกษาอิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยปริญาตรีชั้นปีที่ 1 - 4 จำนวน 191 คนโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

1. มาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยค้นคว้า ตำรา หนังสือ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้สำหรับสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลหรือมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว
2. มาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งพัฒนาขึ้นจากมาตรวัดการตัดสินใจเลือกอาชีพของ บุณทริกา ลิมเฉลิมวงศ์ (2556) ซึ่งพัฒนามาจากของ Taylor และ Betz (1983)

1. มาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

มาตรวัดสัมพันธภาพครอบครัวที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการพัฒนาโดยละเอียด ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพในครอบครัว ดูความหมายและแง่มุมแนวคิดต่างๆ เพื่อสร้างมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และเครือญาติ หรือบุคคลอื่นๆ ที่อาศัย

รวมอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ร่วมกัน มีการสนทนาพูดคุย ปรีกษาหารือกัน มีการแสดงออกซึ่งความรัก เอื้ออาทรต่อกันทั้งทางกาย วาจา และใจ และปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ซึ่งอาจจะเป็นสัมพันธภาพทั้งที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การใช้เวลาของครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรม และ ใช้เวลาร่วมกัน

1.2 การสื่อสารของครอบครัว คือ กระบวนการของการแสดงออกในการสื่อความหมาย ความเข้าใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งแต่ละคนจะมีบทบาทเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร (Two-Way Communication) โดยมีการแสดงปฏิกริยาโต้ตอบและตอบสนองระหว่างกันและกันด้วยภาษาถ้อยคำหรือ ภาษาท่าทาง

1.3 การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว คือ การให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ ให้ความเคารพ นับถือ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งการแสดงออกด้วยการไหว้ กอด หอม ลูบ และสัมผัสอย่างอ่อนโยน ของสมาชิกในครอบครัว

1.4 การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวร่วมกัน รับผิดชอบ งานของตนเองและส่วนรวม แบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน มีการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังสิ่งที่ดีงาม และเป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่กัน รวมทั้งมีการกำหนดและยอมรับกฎระเบียบ หรือข้อบังคับของบ้านร่วมกัน เป็นต้น

มาตรวัดนี้เป็นแบบประเมินตนเอง ให้ผู้ประเมินว่าตนมีความคิดความรู้สึก หรือพฤติกรรมเกี่ยวกับ สัมพันธภาพในครอบครัวมากน้อยเพียงใด มีลักษณะเป็นมาตรฐานค่าลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 (ฉันไม่เคยมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้เลย) 2 (ฉันเคยบ้างที่มีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรม เช่นนี้) 3 (ฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้บางครั้งบางคราว) 4 (ฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือ พฤติกรรมเช่นนี้ค่อนข้างบ่อย) และ 5 (ฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้เป็นประจำ) คะแนน สัมพันธภาพในครอบครัวสูง หมายถึง บุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้สัมพันธภาพในครอบครัวของตนสูง

เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผล

มาตรวัดชุดนี้มีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 ถึง 5 จะให้ 1 คะแนน ถ้าตอบ “ฉันไม่เคยมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้เลย”, 2 คะแนน ถ้าตอบ “ฉันเคยบ้างที่มีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้”, 3 คะแนน ถ้าตอบ “ฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้บ้างครั้งบางคราว”, 4 คะแนน ถ้าตอบ “ฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้ค่อนข้างบ่อย” และ 5 คะแนน ถ้าตอบ “ฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้เป็นประจำ” มีข้อกลับคะแนน 1 ข้อ คือ ข้อ 13 มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 41-205 คะแนน การคิดคะแนนสามารถรวมคะแนนข้อกระทงทั้งหมดเป็นคะแนนสัมพันธภาพในครอบครัว

การแปลผลคะแนนในแต่ละด้าน หากมีคะแนนสูง (2.51-5.00) หมายถึง บุคคลมีสัมพันธภาพในครอบครัวมาก และคะแนนต่ำ (1.00-2.50) หมายถึง บุคคลมีสัมพันธภาพในครอบครัวสูงน้อย ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้คะแนนในรูปของคะแนนดิบเท่านั้น จึงไม่มีการกำหนดเกณฑ์การแปลผลในเชิงคุณภาพว่าคะแนนที่ได้จัดอยู่ในกลุ่มสูงหรือต่ำ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Corrected Item-Total Correlation หรือ CITC) ของมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

อันดับแรกได้ข้อกระทงจำนวน 44 ข้อเมื่อวิเคราะห์ค่า Corrected Item-Total Correlation พบว่าค่า Corrected Item-Total Correlation ของข้อกระทงข้อที่ 7 8 และ 16 มีค่า Corrected Item-Total Correlation ต่ำกว่าค่า r วิฤติมาก ($r=.21, df=65, p<.05$) และข้อที่ 15 ต่ำกว่าค่า r วิฤติเล็กน้อย จึงตัดข้อกระทงข้อที่ 7 8 16 ออก แต่เก็บข้อที่ 15 ไว้ เพราะข้อนี้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและมีความหมายตรงนิยาม สามารถเป็นตัวแทนขององค์ประกอบได้ จึงไม่ตัดข้อกระทงข้อนี้ออกและผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal consistency) มีค่าแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) พบว่ามีความเที่ยง .94 ซึ่งอยู่ระดับดี

2. การวิเคราะห์ค่าความตรงเหมือน (Convergent Validity) ของมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ในการตรวจสอบความตรงเหมือน (Convergent Validity) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแบบวัดที่พัฒนาขึ้นกับเครื่องมือแบบวัดความสัมพันธ์ในครอบครัว (นันทิยา, 2551) ซึ่งเป็นแบบวัดฉบับมาตรฐานไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความตรงจากกลุ่มตัวอย่าง (try out) ซึ่งเป็นนิสิตจำนวน 67 คน โดยนำแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างพร้อมกันทั้ง 2 ฉบับ นำข้อมูล 2 ชุด มาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงค่าสหสัมพันธ์คะแนนรวมของแบบวัดที่พัฒนาขึ้นและแบบวัดมาตรฐาน

	Total score A	Total score B
Total score A		.42 **
Total score B	.42 **	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า 0.42 หมายความว่าค่าถามจำนวนปานกลางในแบบสอบถามฉบับที่พัฒนาขึ้นวัดตัวแปรที่มีโครงสร้างทฤษฎีเหมือนกับฉบับมาตรฐาน

2. มาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพ

มาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นมาตรวัด Career Decision-Making Self-Efficacy Scale (CDMSES) ที่สร้างขึ้นโดย Taylor และ Betz (1983) ซึ่งบุณทริกา ลิวเฉลิมวงศ์ (2556) ได้นำมาพัฒนามาตรวัดนี้ประกอบไปด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพ จำนวน 26 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง (Accurate self-appraisal) คือ บุคคลสามารถประเมินความสามารถ ความถนัด ความชอบ ค่านิยม ความสนใจ และเป้าหมายของตนเองได้อย่างเที่ยงตรง

2.2 การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gathering Occupational Information) คือ บุคคลมีการสำรวจค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ เช่น หน้าที่ ลักษณะงาน สถานที่ทำงาน รายได้ แนวทางการศึกษาหรือเข้าทำงาน เป็นต้น

2.3 การเลือกเป้าหมาย (Goal Selection) คือ บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้ตามความชอบ ความสนใจ ปัจจัยต่างๆ และสามารถไล่ลำดับความชอบต่อตัวเลือกทางอาชีพต่างๆได้หากมีหลายตัวเลือก

2.4 การวางแผน (Making Plans) คือ บุคคลมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อไปสู่อาชีพที่ตนสนใจ แสวงหาว่าตนจะต้องมีคุณสมบัติอะไร ต้องการความรู้หรือประสบการณ์ด้านไหนที่จะเอื้อให้บุคคลประสบความสำเร็จในเส้นทางอาชีพที่ตนสนใจ

2.5 การแก้ปัญหา (Problem Solving) คือ บุคคลมีความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาและมีความเชื่อมั่นที่จะตัดสินใจจัดการกับปัญหาในเส้นทางอาชีพของตนได้

มาตรวัดนี้เป็นแบบประเมินตนเอง ให้ผู้ประเมินว่าตนรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพมากน้อยเพียงใด มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่าลิเคิร์ต 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 (นักเรียนไม่มีความมั่นใจเลย) 2 (นักเรียนมีความมั่นใจเล็กน้อย) 3 (นักเรียนมีความมั่นใจปานกลาง) 4 (นักเรียนมีความมั่นใจมาก) และ 5 (นักเรียนมีความมั่นใจอย่างยิ่ง) คะแนนการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูง หมายถึง บุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูง

เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผล

มาตรวัดชุดนี้มีลักษณะการตอบเป็นแบบมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ช่วงตั้งแต่ 1 ถึง 5 จะให้ 1 คะแนน ถ้าตอบ “บุคคลไม่มีความมั่นใจเลย”, 2 คะแนน ถ้าตอบ “บุคคลมีความมั่นใจเล็กน้อย”, 3 คะแนน ถ้าตอบ “บุคคลมีความมั่นใจปานกลาง”, 4 คะแนน ถ้าตอบ “บุคคลมีความมั่นใจมาก” และ 5 คะแนน ถ้าตอบ “บุคคลมีความมั่นใจอย่างยิ่ง” ไม่มีข้อกัณฑ์คะแนน มีช่วงคะแนนตั้งแต่ 26-130 คะแนน การคิดคะแนนสามารถรวมคะแนนข้อกระทงทั้งหมดเป็นคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

การแปลผลคะแนนในแต่ละด้าน หากมีคะแนนสูงหมายถึง นักเรียนมีความรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพมาก และคะแนนต่ำหมายถึง นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพน้อย ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้คะแนนในรูปของคะแนนดิบเท่านั้น จึงไม่มีการกำหนดเกณฑ์การแปลผลในเชิงคุณภาพว่าคะแนนที่ได้จัดอยู่ในกลุ่มสูงหรือต่ำ

การวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (reliability) ของมาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพ

บุณทริกา ลิวเฉลิมวงศ์ (2556) ได้นำมาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วยการประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การเลือกเป้าหมาย การวางแผน และการแก้ปัญหา รวมข้อกระทง 26 ข้อ เป็นข้อกระทงทางบวกทั้งหมด โดยแต่ละด้านประกอบด้วยข้อกระทงดังต่อไปนี้

ข้อกระทงที่วัดการประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง ได้แก่ข้อ 8 9 16 22 และ 23

ข้อกระทงที่วัดการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่ข้อ 1 6 11 15 และ 17

ข้อกระทงที่วัดการเลือกเป้าหมาย ได้แก่ข้อ 2 7 10 18 21 และ 24

ข้อกระทงที่วัดการวางแผน ได้แก่ข้อ 3 12 14 20 และ 25

ข้อกระทงที่วัดการแก้ปัญหา ได้แก่ข้อ 4 5 13 19 และ 26

จากนั้นทดลองใช้มาตรวัดและพิจารณาข้อกระทง นำข้อคำถามที่ได้ จัดทำเป็นชุดเครื่องมือแล้วทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 265 คน นำผลจากการสำรวจที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่เหลือแต่ละด้าน Corrected Item-Total Correlation (CITC) โดยมีค่า critical r ($r=.19$, $df=107$, $p<.05$) ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก และค่าสหสัมพันธ์ของรายข้อ มีข้อกระทงที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ มีค่า r อยู่ระหว่าง .17 ถึง .60 และผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal consistency) มีค่าแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) พบว่ามีความเที่ยง 0.87 ซึ่งอยู่ระดับดี

จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาทดลองใช้มาตรวัดและพิจารณาข้อกระทง นำข้อคำถามที่ได้ จัดทำเป็นชุดเครื่องมือแล้วทดลองใช้กับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 67 คน นำผลจากการสำรวจที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินคุณภาพรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่เหลือแต่ละด้าน Corrected Item-Total Correlation (CITC) โดยมีค่า critical r ($r=.21$, $df=65$, $p<.05$) และผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal consistency) มีค่าแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) พบว่ามีความเที่ยง .90 ซึ่งอยู่ระดับดี

วิธีดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูล

1. นำมาตรวัดที่พัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูลกับนิสิตจุฬาลงกรณ์ไม่จำกัดเพศ อายุ คณะ
2. ให้ผู้ร่วมวิจัยตอบแบบสอบถาม และได้มีการเน้นย้ำว่า ข้อมูลทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ และจะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ร่วมการวิจัย
3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้ค่าสถิติต่างๆ มีดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อใช้ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัด
2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation analysis) โดยใช้การทดสอบสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)
3. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้มีความเข้าใจ ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้รายงานจึงได้กำหนด
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X1	แทน	คะแนนของการใช้เวลาในครอบครัว
X2	แทน	คะแนนของการสื่อสารในครอบครัว
X3	แทน	คะแนนของการแสดงความรักในครอบครัว
X4	แทน	คะแนนของทำหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
X5	แทน	คะแนนของสัมพันธภาพภายในครอบครัว
X6	แทน	คะแนนของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกยกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (Probability)
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
R^2	แทน	ค่าอำนาจในการทำนาย
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานของตัวแปร
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้โดยแบ่งเป็น

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ คณะ ชั้นปี และการอยู่อาศัยกับคนในครอบครัว

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1 สมมติฐานที่ 1 การใช้เวลาของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

2.2 สมมติฐานที่ 2 การสื่อสารของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

2.3 สมมติฐานที่ 3 การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

2.4 สมมติฐานที่ 4 การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

2.5 สมมติฐานที่ 5 สัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐาน

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	87	45.5
หญิง	104	54.5
total	191	100

จากตารางที่ 2 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 191 คน พบว่า ร้อยละ 54.5 เป็นเพศหญิง (จำนวน 104 คน) และร้อยละ 45.5 เป็นเพศชาย (จำนวน 87 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18	21	14.5
19	61	36.4
20	41	11.8
21	52	17.3
22	13	8.2
23	3	1.6
Total	191	100

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.4 อยู่ในช่วงอายุ 19 ปี (จำนวน 61 คน) รองลงมา คือ ร้อยละ 17.3 อยู่ในช่วงอายุ 21 ปี (จำนวน 52 คน) ร้อยละ 14.5 อยู่

ในช่วงอายุ 18 ปี (จำนวน 21 คน) ร้อยละ 11.8 อยู่ในช่วงอายุ 20 ปี (จำนวน 41 คน) ร้อยละ 8.2 อยู่ในช่วงอายุ 22 ปี (จำนวน 13 คน) และร้อยละ 1.6 อยู่ในช่วงอายุ 23 ปี (จำนวน 3 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามคณะ

คณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครุศาสตร์	10	5.2
จิตวิทยา	7	3.7
นิติศาสตร์	2	1.0
นิเทศศาสตร์	1	0.5
บัญชี	11	5.8
แพทยศาสตร์	23	12.0
เภสัชศาสตร์	13	6.8
รัฐศาสตร์	6	3.1
วิทยาศาสตร์การกีฬา	6	3.1
วิทยาศาสตร์	26	13.6
วิศวกรรมศาสตร์	55	28.8
เศรษฐศาสตร์	6	3.1
สหเวชศาสตร์	8	4.2
สัตวแพทยศาสตร์	6	3.1
อักษรศาสตร์	11	5.8
Total	191	100

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างศึกษาในคณะต่างๆของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรวม 13 คณะ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 28.8 คณะวิศวกรรมศาสตร์ (จำนวน 55 คน) รองลงมา คือ ร้อยละ 13.6 คณะวิทยาศาสตร์ (จำนวน 26 คน) ร้อยละ 12 คณะแพทยศาสตร์ (จำนวน 23 คน) ร้อยละ 6.8 คณะเภสัชศาสตร์ (จำนวน 13 คน) ร้อยละ 5.8 คณะอักษรศาสตร์ (จำนวน 11 คน) ร้อยละ 5.8 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี (จำนวน 11 คน) ร้อยละ 5.2 คณะครุศาสตร์ (จำนวน 10 คน) ร้อยละ 4.2 คณะสหเวชศาสตร์ (จำนวน 8 คน) ร้อยละ 3.7 คณะจิตวิทยา (จำนวน 7 คน) ร้อยละ 3.1 คณะรัฐศาสตร์ (จำนวน 6 คน) ร้อยละ 3.1 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา (จำนวน 6 คน) ร้อยละ 3.1 คณะเศรษฐศาสตร์ (จำนวน 6 คน) ร้อยละ 3.1 คณะสัตวแพทยศาสตร์ (จำนวน 6 คน) และร้อยละ 0.5 คณะนิติศาสตร์ จำนวน 1 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	81	42.4
2	29	15.2
3	68	35.6
4	11	5.8
5	1	0.5
6	1	0.5
Total	191	100

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.4 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 (จำนวน 81 คน) รองลงมา คือ ร้อยละ 35.6 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 (จำนวน 68 คน) ร้อยละ 15.2 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 (จำนวน 29 คน) ร้อยละ 5.8 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 (จำนวน 11 คน) ร้อยละ 0.5 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 (จำนวน 1 คน) และร้อยละ 0.5 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 6 (จำนวน 1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำแนกตามการอยู่อาศัย

อาศัยอยู่กับ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อยู่กับบิดามารดา	162	84.8
อยู่กับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง	21	11.0
อยู่กับญาติ	8	4.2

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.8 อาศัยอยู่กับบิดามารดา (จำนวน 162 คน) รองลงมา คือ ร้อยละ 11 อาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง (จำนวน 21 คน) และร้อยละ 4.2อาศัยอยู่กับญาติ (จำนวน 8คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบแต่ละด้านของมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัวและมาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (N=191)

มาตรวัด	ค่าเฉลี่ย(M)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)
1. สัมพันธภาพในครอบครัว	3.82	20.24
1.1 ด้านการใช้เวลาของครอบครัว	3.64	6.18
1.2 ด้านการสื่อสารของครอบครัว	3.81	4.49
1.3 ด้านการแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว	4.24	7.44
1.4 ด้านการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ของตน	4.25	6.16
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจ เลือกอาชีพ	3.71	14.53
2.1 ด้านการประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง	3.82	2.98
2.2 ด้านการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	3.63	3.20

2.3 ด้านการเลือกเป้าหมาย	3.80	3.76
2.4 ด้านการวางแผน	3.57	3.34
2.5 ด้านการแก้ปัญหา	3.64	2.97

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า

1) สัมพันธภาพในครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนมาตรฐานวัดสัมพันธภาพในครอบครัวอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($M=3.82$, $SD=20.24$) อธิบายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวของตนค่อนข้างสูง โดยองค์ประกอบที่คะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวของตน ($M=4.25$, $SD=6.16$) และรองลงมา คือ การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว ($M=4.24$, $SD=7.44$) การสื่อสารของครอบครัว ($M=3.81$, $SD=4.49$) และการใช้เวลาของครอบครัว ($M=3.64$, $SD=6.18$) ตามลำดับ

2) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($M=3.71$, $SD=14.53$) อธิบายได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่รับรู้ได้ว่าสัมพันธภาพในครอบครัวของตนสูง โดยองค์ประกอบที่คะแนนสูงสุด คือ การประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง ($M=3.82$, $SD=2.98$) และรองลงมา คือ การเลือกเป้าหมาย ($M=3.80$, $SD=3.76$) การแก้ปัญหา ($M=3.64$, $SD=2.97$) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ($M=3.63$, $SD=3.20$) และการวางแผน ($M=3.57$, $SD=3.34$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนทดสอบสมมติฐาน

2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 2 3 และ 4 ด้วยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

(Correlation analysis) โดยใช้การทดสอบสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) โดยมีองค์ประกอบ ทั้ง 4 ด้านเป็นตัวแปรต้น และการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวแปรตาม ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการใช้เวลาของครอบครัวการสื่อสารของครอบครัว การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ตัวแปร	M	SD	X1	X2	X3	X4	X5
X1 time	32.75	6.19	-	-	-	-	-
X2 communication	30.52	4.49	.49**	-	-	-	-
X3 love	50.84	7.44	.48**	.68**	-	-	-
X4 Role	50.98	6.16	.55**	.69**	.67**	-	-
X6 Career decision making self-efficacy	96.36	14.53	.10	.20**	.87**	.32**	-

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

จากตารางที่ 8 พบว่า องค์ประกอบด้านการสื่อสารในครอบครัว การแสดงความรักในครอบครัว การทำหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่องค์ประกอบด้านการใช้เวลาในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 การใช้เวลาของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 พบว่าไม่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาของครอบครัว ($M = 32.75$, $SD = 6.18$) กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ($M = 96.36$, $SD = 14.53$) ของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ $.10$ โดยมีค่า $p < .01$, one-tailed ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 การสื่อสารของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารของครอบครัว ($M = 30.52$, $SD = 4.48$) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ($M = 96.36$, $SD = 14.53$) ของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ $.20$ โดยมีค่า $p < .01$, one-tailed ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ 3 พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว ($M = 50.84$, $SD = 7.44$) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ($M = 96.36$, $SD = 14.53$) ของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ $.27$ โดยมีค่า $p < .01$, one-tailed ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ 4 พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ($M = 50.98$, $SD = 6.15$) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ($M = 96.36$, $SD = 14.53$) ของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยมีค่าความสัมพันธ์ เท่ากับ $.32$ โดยมีค่า $p < .01$, one-tailed ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 จากการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

2.2.1 การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) โดยมีสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรทำนาย และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นตัวแปรตาม ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัวที่ทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

Model	B	SD B	β	R	R^2
1 (Constant)	64.42	8.37			
Family relationship	.19	.05	.27**	.27	.07

จากตารางที่ 9 พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.27 ($\beta=0.27, p<.05$) สามารถทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ร้อยละ 7 ($R^2=.07, p=.05$)

2.2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยมีองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นตัวแปรทำนาย และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นตัวแปรตามดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัวที่ทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

Model	B	SD B	β	R^2
spending time with family	-.30	.20	-.13	
family communication	-.23	.34	-.07	
showing love to family	.28	.20	.15	
role and performance of family member	.80	.25	.34	.12*

จากตารางที่ 10 พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 5 สัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ 5 พบว่า ตัวแปรทั้ง 4 ตัวสามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ร้อยละ 12 ($R^2 = .12$, $p = .05$) แต่มีตัวแปรการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง ($\beta = .34$, $p < .05$) เท่านั้น ที่สามารถทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

บทที่ 4

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัวต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การใช้เวลาของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์ไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 คือ การใช้เวลาของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ทัดดาว ลิ้มพะสุด (2543)การศึกษาเรื่องสัมพันธภาพในครอบครัวที่พบว่า นิสิตทำกิจกรรมร่วมกับพ่อแม่ และพี่น้องพร้อมๆกันมากที่สุด รองลงมาคือกับแม่คนเดียว น้อยที่สุดคือกระทำร่วมกับพ่อคนเดียว และกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวทำร่วมกันมากที่สุด คือกิจกรรมที่ต้องกระทำด้วยกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเช่นการออกไปรับประทานอาหารนอกบ้านดูโทรทัศน์การไปเยี่ยมญาติ เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่กระทำน้อยที่สุดคือ กิจกรรมที่เป็นเรื่องส่วนตัวและการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นการใช้เวลาอาจจะเป็นไปเพื่อเรื่องอื่นๆ มากกว่าเรื่องของการศึกษา ซึ่งมีหลายเรื่องในชีวิต ส่งผลให้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เวลาของครอบครัวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

สมมติฐานที่ 2 การสื่อสารของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 คือ การสื่อสารของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยการสื่อสารเป็นเรื่องของการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ในครอบครัวก็เช่นกัน การสื่อสารของครอบครัวเป็นสิ่งที่ลดช่องว่างและเพิ่มสัมพันธภาพในครอบครัว ยิ่งมีการสื่อสารในครอบครัวมากขึ้น ก็ยิ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการสื่อสารเรื่องการศึกษาของสมาชิกในครอบครัวมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นหากในครอบครัวมีการสื่อสารในเรื่องของการศึกษาหรือการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกสูงขึ้น

สมมติฐานที่ 3 การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้

ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 คือ การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

บุคคลที่ตัดสินใจว่าตนเองมีความสามารถก็จะกระทำกิจกรรมนั้นแต่ถ้ามีความเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถก็จะหลีกเลี่ยงการกระทำกิจกรรมนั้นไป (Bandura, 1977 อ้างถึงใน Fitzgerald, 1991) และในสังคมไทยค่อนข้างให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาค่อนข้างมาก สังเกตได้จากในครอบครัวไทยส่วนใหญ่เมื่อสมาชิกในครอบครัวมีผลการเรียนที่ดี หรือประสบความสำเร็จในเรื่องการศึกษา มักได้รับรางวัลทางจิตใจจากสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ส่งผลให้สมาชิกคนนั้นรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการเรียนและมีความมุ่งมั่นที่จะตั้งใจเรียนมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพในครอบครัวในด้านการแสดงความรักและการสนับสนุนในเรื่องการศึกษาของสมาชิกในครอบครัวมีความสำคัญอย่างมากต่อการรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องของการศึกษา และในการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพก็เช่นกัน หากสมาชิกที่ประสบความสำเร็จในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ได้รับรางวัล ความรัก การสนับสนุนจากสมาชิกครอบครัวคนอื่นๆ จึงส่งผลให้การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น

สมมติฐานที่ 4 การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้

ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

จากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 คือ การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยการให้การสนับสนุนและคำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ แก่บุตรเป็นเหมือนการให้บุตรได้มีพัฒนาการทางอาชีพโดยทางอ้อมของบุตร (Altman, 1997) จะทำให้บุตรมีโอกาสในการสำรวจตนเองกับอาชีพต่างๆ ส่งผลให้บุตรมีการรับรู้ความสามารถในการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการทำหน้าที่ในครอบครัวนั้นมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางอาชีพของบุตรมากกว่ารูปแบบโครงสร้างทางครอบครัว ขนาด, อายุ, จำนวนสมาชิกหรือการศึกษาระดับอาชีพของผู้ปกครอง (Fisher and Griggs 1994; Trusty, Watts, and Erdman

1997) แสดงให้เห็นว่าบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ในการอบรมสั่งสอน และให้คำแนะนำบุตรในเรื่องของ พัฒนาการทางอาชีพมีความสำคัญมาก ดังนั้น ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่ หรือผู้ปกครองที่คอยให้คำแนะนำ กับบุตร หรือสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ ส่งผลให้การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือก อาชีพของสมาชิกในครอบครัวนั้นสูงขึ้นตามไปด้วยการให้การสนับสนุนและคำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ถือเป็น การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวอย่างหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของDeitrichและ Kracke (2009) ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ส่งผลโดยตรงไปสู่การพัฒนา อาชีพของนักเรียน

สมมติฐานที่ 5 สัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้

จากการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis) ของตัวแปรสัมพันธภาพใน ครอบครัวที่ทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ พบว่า สัมพันธภาพใน ครอบครัวสามารถทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยได้

บุคคลที่มีความคาดหวังในความสามารถของตนเองและความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นสูง มีแนวโน้มที่จะกระทำอย่างแน่นอน แต่ถ้ามีเพียงด้านใดสูงหรือต่ำบุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะไม่แสดง พฤติกรรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต, 2539) และความคาดหวังในความสามารถนั้นมีได้เป็นเพียงแค่ความ คาดหวังของบุคคลนั้นเพียงคนเดียว ครอบครัวก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความคาดหวังของบุคคล บุคคลหนึ่ง ดังนั้นหากครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดี เข้าใจสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ เกิดเป็นความ คาดหวังเดียวกัน ส่งผลให้ความคาดหวังในความสามารถของสมาชิกในครอบครัวคนหนึ่งเกิดขึ้น และเกิด เป็นการรับรู้ในความสามารถของตนเองในเรื่องนั้นๆ รวมไปถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองในการ ตัดสินใจเลือกอาชีพ

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ด้วยวิธีการคัดเลือกตัวแปร ทำนายเข้าสู่สมการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปกติ (Enter Method) ของตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัว ทั้ง 4 ด้านสามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยได้แต่องค์ประกอบด้านการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวเท่านั้นที่สามารถทำนายการ รับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ผู้ที่มีการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวสูง จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงไปด้วย เนื่องจากการให้การสนับสนุนและคำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ถือเป็น การปฏิบัติตามหน้าที่อย่างหนึ่งของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของNeblettและ Cortina(2006) ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครอง (Parental support) เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความแตกต่างของมุมมองในกลุ่มวัยรุ่นเกี่ยวกับอนาคตและความคาดหวังที่ต้องการพัฒนา หากกลุ่มวัยรุ่นรายงานการรับรู้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากก็จะส่งผลให้วัยรุ่นมีมุมมองทางบวกเกี่ยวกับอนาคตของตนเองมากขึ้นด้วย นอกจากนี้เขายังระบุว่า การสนับสนุนของผู้ปกครองด้านอาชีพ คือ การรับรู้ของนักเรียนว่าตนได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครองในเรื่องการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ และส่วนที่สำคัญที่สุดคือ การสนับสนุนด้านจิตใจในการเลือกเส้นทางอาชีพ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมหรือการทุ่มเทให้กับลูกของพ่อแม่ในการช่วยพัฒนาด้านการเรียนมีผลกระทบต่อผลการเลือกเรียนต่อหรือการวางแผนอาชีพ ยิ่งรู้สึกว่าได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองมากเท่าไร พวกเขาก็จะรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในการสำรวจอาชีพเพิ่มมากขึ้น (Dietrich & Kracke 2009) ดังนั้นบุคคลที่มีการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวสูง จึงมีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูง

อนึ่งสัมพันธภาพในครอบครัวสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเองได้เพียงระดับหนึ่ง เพียงร้อยละ 7 เท่านั้น เป็นเพราะว่าอาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่สามารถทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ เช่น งานวิจัยของ รัตนกรณ์ ชนะขำ (2541) พบว่านักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาด้านอาชีพรายบุคคล มีการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษาด้านอาชีพเป็นรายบุคคล และ งานวิจัยของ พันทิพา หิงสุวรรณ (2541) พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม มีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพสูงกว่าก่อนการทดลอง นอกจากนี้ยังพบอีกว่าการเจริญงอกงามส่วนบุคคลมีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Susan, 1996)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลของสัมพันธภาพในครอบครัว ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่สัมพันธภาพในครอบครัว มี 4 องค์ประกอบ คือ การใช้เวลาของครอบครัว (Spending time with family) การสื่อสารของครอบครัว(Family communication) การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว (Showing love to family) และการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว (Role and performance of family member)

ตัวแปรตาม ได้แก่การรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career decision making self-efficacy) มี 5 องค์ประกอบ คือ การประเมินตนเองอย่างเที่ยงตรง (Accurate self-appraisal) การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ (Gathering occupational information) การเลือกเป้าหมาย (Goal setting) การวางแผน (Making plan) และ การแก้ปัญหา (Problem solving)

สมมติฐานการวิจัย

1. การใช้เวลาของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
2. การสื่อสารของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
3. การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
4. การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

5. สัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้

กลุ่มตัวอย่าง

นิสิตระดับปริญญาตรีจำนวน 191 คนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

1. มาตรฐานวัดสัมพันธภาพในครอบครัว (Family Relationship)
2. มาตรฐานวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career Decision Making Self-Efficacy)

วิธีดำเนินการวิจัย

นำเครื่องมือการวิจัยที่ได้รับการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สมมติฐานข้อที่ 1, 2, 3 และ 4 ใช้วิธีการหาสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
2. สมมติฐานข้อที่ 5 ใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. การใช้เวลาของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ไม่มีค่าสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
2. การสื่อสารของครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย
3. การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

4. การปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัย

5. สัมพันธภาพในครอบครัวทั้ง 4 ด้าน สามารถร่วมกันทำนายการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยได้ร้อยละ 6.8

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยในสมมติฐานข้อ 2, 3 และ 4 พบว่าการสื่อสารของครอบครัว การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว และการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวมีสหสัมพันธ์ทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ดังนั้นควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของครอบครัวในเรื่องการสื่อสาร การแสดงความรัก และการปฏิบัติตามหน้าที่

2. ควรศึกษากลุ่มประชากรที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งในเชิงพัฒนาการ คือ ช่วงอายุตามพัฒนาการด้านอาชีพของ Super (1990) ในเชิงพื้นที่อาศัยเช่น สถาบันการศึกษา เขตเมืองและชนบท และในเชิงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระดับสถานะทางสังคมของครอบครัว ระดับการศึกษาของพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ เพื่อให้มีความหลากหลายของกลุ่มประชากรและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ที่กว้างขึ้น

3. ควรศึกษาด้วยระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกขององค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ การใช้เวลาของครอบครัว การสื่อสารของครอบครัว การแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว และการปฏิบัติตามหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระบี่ ชลวิทย์. (2543). *ครอบครัวที่มีคุณภาพในทัศนะของพนักงานธนาคารทหารไทยในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม), กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- จิราพร ชมพิกุล, ปราณี สุทธิสุนทร, เกียรติศักดิ์ ชื้อล้อม และดุชนิ ดำมี. (2552). *สัมพันธภาพในครอบครัวไทย, สถาบันการพัฒนาศาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ชูชัยเทพสาร. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการตัดสินใจเลือก บริษัทรักษาความปลอดภัย : กรณีศึกษาผู้ประกอบการซื้อ-ขายแลกเปลี่ยนรถยนต์ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ทัตดาว ลิ้มพะสุด. (2543). *แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตรและสัมพันธภาพในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (สังคมวิทยาประยุกต์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ทิพย์มาศย์ พิมลศักดิ์. (2530). *ผลการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.*
- นิตยา คชภักดี และคณะ . (2545). *โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัด “ครอบครัวอยู่ดีมีสุข”. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- บังอร เทพเทียน และ ปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550). *การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา. 5(3), 117 – 128.*
- บุญทริกา ลิวเฉลิมวงศ์. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนของผู้ปกครองด้านอาชีพ และความลังเลใจในการเลือกเส้นทางอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีการรับรู้ความสามารถของตนในการตัดสินใจเลือกเส้นทางอาชีพเป็นตัวแปรส่งผ่าน. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พันธุ์ทิพย์ พัชรพงศ์พรณ. (2556). *การรับรู้ความสามารถแห่งตนในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยาแนะแนว) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*

- ภัตสร ลิมานนท์. (2538). *โครงการศึกษาครอบครัวไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรินทร์พรมมี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วรารภรณ์ เข้มมิวจารณ์. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนอาชีพและผลการปฏิบัติงาน โดยมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นตัวแปรกำกับ: (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธโกยวรรณ. (2555). *หลักสถิติวิจัยและการใช้โปรแกรมSPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธโกยวรรณ. (2557). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนภรณ์ ชนะขำ. (2547). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 2547, 164-176. ค้นเมื่อ 21 มกราคม 2557, จาก เครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม.
- ศักดิ์ชัย บุญเพ็ง. (2542). *ทัศนคติต่อแนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 6*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์. (2542). *หลักการวางแผนงานอนามัยครอบครัว : คู่มือนักสาธารณสุข = An introduction to family health planning : a health worker's guide*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : เจริญดีการพิมพ์.
- สุดา สงเดช. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู โครงสร้างครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุเมธ เดียววิเศษ. (2525). *เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาบริหารพฤติกรรม* ของผู้นำทางการศึกษา. ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

- สมพงษ์ ธนัญญา. (2540). *แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวเพื่อส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน ศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนปทุมคงคา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2550). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- แสง รัตนมงคลมาศ. (2536). *การตัดสินใจทางสังคม การระดมมวลชนและการมีส่วนร่วม. เอกสารประกอบการเรียนวิชา พค. 701. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคมสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.*
- อนันต์ ดุยพีรดิศ. (2547). *ความสามารถในการฟื้นฟ้อุปสรรค การรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียน และนิสัยในการเรียนของนิสิตนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อรุณศรี กุมุท. (2529). *เอกสารคำบรรยายการใช้ข้อมูลที่มีสัมพันธ์กับการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.*
- อโณทัย พึ่งทองหล่อ. (2543). *แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อมราวดี ณ อุบล. (2544). *สุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- อัษฎายุทธ สุนทรสารทูล. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าใช้ระบบวงจรถัดออกของ บริษัท ทศทคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ของลูกค้าประเภทธนาคาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทปริญญาโทปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.*

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, A. (1977). *Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change*.
Psychological Review, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice- Hall, Inc.
- Bouffard-Bouchard, T., Parent, S., & Larivee, S. (1991). Influence of self-efficacy on self-regulation and performance among junior and senior high-school age students.
International Journal of Behavioral Development, 14(2), 153-164.
- Byron, K. H., Maureen, G. C., & Brian, L. B. (2002). Family interaction patterns as predictors of vocational identity and career decision-making self-efficacy. *Journal of Vocational Behavior*, 61, 185–201.
- Catherine, K. (2005). The different effects of family on objective career success across gender: A test of alternative explanations. *Journal of Vocational Behavior*, 68, 323–346.
- Creed, P., Patton, L. A., Wendy, L. A., & Prideaux, L. A. (2006). Causal relationship between career indecision and career decision-making self-efficacy: A longitudinal cross-lagged analysis. *Journal of Career Development*, 33, 47-65.
- Dietrich, J. & Kracke, B. (2009). Career-specific parental behaviors in adolescents' development. *Journal of Vocational Behavior*, 75, 109-119.
- Evans, J. (1989). *Bias in human reasoning: Causes and consequences*.
Hove, UK: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Gardner, N. N., & Schnabel, K. C. (2006). Adolescents' thoughts about parents' jobs and their importance for adolescents' future orientation. *Journal of Adolescence*, 29, 795-811.
- Gelatt, H. B. (1962). Decision-making: A conceptual frame of reference for counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 9, 240-245.
- Griffiths, Daniel E. (1959). *Administrative theory*. New York : Appleton Century Crofts Inc.
- Julia, D., & Barbel, K. (2009). Career-specific parental behaviors in adolescents' development.
Journal of Vocational Behavior, 75, 109-119.

- Julia, D., Barbel, K., & Jari-Erik, N. (2011). Parents' role in adolescents' decision on a college major: A weekly diary study. *Journal of Vocational Behavior, 79*, 134-144.
- Fisher, T. A., & Griggs, M. B. (1994). Factors that Influence the career development of african-american and latino youth. *Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, 380-532.*
- Kelly, K. R., & Lee, W. C. (2002). Mapping the domain of career decision problems. *Journal of Vocational Behavior, 61(2)*, 302-326.
- Neblett, N., & Cortina, K. (2006). Adolescent's thoughts about parent's jobs and their importance for adolescent's future orientation. *Journal of Adolescence, 29*, 795-811.
- Laura, N., Lea, F., Scott, H. V., & Salvatore, S. (2007). Career search self-efficacy, family support, and career indecision with italian youth. *Journal of Career Assessment, 15*, 181-193.
- Robert, W. Lent., & Gail, H. (1987). Career self-efficacy: empirical status and future directions. *Journal of Vocational Behavior, 30*, 347-382.
- Schere, K. R. (1982). The assessment of vocal expression in infants and children. *Measuring emotions in in infants and children, 127-163.* New York: Cambridge University Press.
- Simon, H. A. (1979). Rational decision making in business organizations. *American Economic Review, 493-513.*
- Super, D. E. (1990). *A life-span, life-space approach to career development.*
- Susan, C. W. (1996). The relationship among family interaction patterns and career indecision and career decision-making self-efficacy. *Journal of Career Development, 23*, 137-148.
- Trusty, J., Watts, R. E., & Erdman, P. (1997). Predictors of parents' involvement in their teens' career development. *Journal of Career Development, 23*, 189-201.
- Umberson, D. (1992). Relationships between adult children and their parents: Psychological consequences for both generations. *Journal of Marriage and the Family, 54*, 664-674.

Whiston, S. C. (1996). The relationship among family interaction patterns and career indecision and career decision-making self-efficacy. *Journal of career development, 23(2)*, 137-149.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างมาตรฐานที่ใช้ในการวิจัย

เรียนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยในระดับปริญญาตรี คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามนี้ทุกข้อตามความรู้สึกที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด การตอบแบบสอบถามไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ข้อมูลจากการตอบของท่านจะถือเป็นความลับและจะไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านใดๆทั้งสิ้น ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้จะไม่มีการนำเสนอเป็นรายบุคคล แต่จะประมวลเป็นภาพรวมและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ขอบคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความร่วมมือ

คณะผู้วิจัย

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ขอให้ท่านอ่านข้อความในแบบสอบถามทีละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย / หรือเขียนข้อความลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียวในแต่ละข้อ และโปรดตอบทุกข้อ

1. เพศ

ชาย   หญิง

2. อายุ.....ปี

3. คณะ.....

4. ชั้นปีที่.....

5.อาศัยอยู่บ้านกับ

1. อยู่กับบิดามารดา 2. อยู่กับบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง

3. อยู่กับญาติ 4. อื่นๆระบุ.....

*ในการตอบแบบสอบถามกรณีที่อยู่กับญาติ ให้แทนญาติด้วย พ่อหรือแม่

ตัวอย่างมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

คำตอบในแต่ละข้อมีให้เลือกดังนี้

- 1 = ไม่เคยเลย หมายถึง ฉันไม่เคยมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้เลย
- 2 = เคยบ้าง หมายถึงฉันเคยบ้างที่มีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้
- 3 = บางครั้งบางครั้ง หมายถึงฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้บางครั้งบางครั้ง
- 4 = ค่อนข้างบ่อย หมายถึง ฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้ค่อนข้างบ่อย
- 5 = เป็นประจำ หมายถึงฉันมีความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมเช่นนี้เป็นประจำ

ลำดับ	คำถาม	ไม่เคยเลย	เคยบ้าง	บางครั้ง บางครั้ง	ค่อนข้างบ่อย	เป็นประจำ
1	ฉันคิดว่าฉันเป็นลูกที่ดี	1	2	3	4	5
2	พ่อหรือแม่สอนให้ฉันมองโลกในแง่ดี	1	2	3	4	5
3	เมื่อมีความขัดแย้ง ฉันมักทำความเข้าใจกับสมาชิกในครอบครัวมากกว่าการเพิกเฉย	1	2	3	4	5
4	เมื่อมีโอกาสสมาชิกในครอบครัวจะไปเยี่ยมญาติด้วยกัน	1	2	3	4	5
5	สมาชิกในครอบครัวของฉันรับฟังซึ่งกันและกัน	1	2	3	4	5

ตัวอย่างมาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ส่วนที่ 3 มาตรวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย X ในช่องที่ตรงและสอดคล้องกับ

ท่านมากที่สุด

คำตอบในแต่ละข้อมีให้เลือกดังนี้

- 1 = ไม่มีความมั่นใจเลย
- 2 = มีความมั่นใจเล็กน้อย
- 3 = มีความมั่นใจปานกลาง
- 4 = มีความมั่นใจมาก
- 5 = มีความมั่นใจอย่างยิ่ง

ข้อกระทง	ไม่มี ความ มั่นใจ เลย	มีความ มั่นใจ เล็กน้อย	มีความ มั่นใจ ปาน กลาง	มีความ มั่นใจ มาก	มีความ มั่นใจ อย่างยิ่ง
1. ฉันได้ข้อมูลที่ฉันค้นหาจากแหล่งต่างๆเกี่ยวกับอาชีพที่ฉันสนใจ	1	2	3	4	5
2. ฉันสามารถเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับลักษณะการใช้ชีวิตของฉันได้	1	2	3	4	5
3. ฉันวางแผนไปสู่เป้าหมายของตนในอีก 5 ปีข้างหน้าได้	1	2	3	4	5
4. ฉันตัดสินใจได้ว่าจะทำอะไรถ้าฉันประสบปัญหาเกี่ยวกับงานในอาชีพที่เลือก	1	2	3	4	5
5. ฉันจะยืนหยัดเลือกอาชีพที่ชอบ แม้เพื่อนหรือผู้ปกครองไม่เห็นด้วย	1	2	3	4	5

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆในมาตร (CITC)

ตารางที่ ข1 ผลการวิเคราะห์รายข้อของมาตรวัดสัมพันธภาพในครอบครัว โดยการวิเคราะห์ค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคำถามอื่นๆ ทั้งหมดในแต่ละด้าน

(Corrected Item-Total Correlation-CITC) และค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายในแบบแอลฟา

(Cronbach's Coefficient of Internal Consistency) ของแบบสอบถามในขั้นตอนการพัฒนามาตรวัด

ข้อ	CITC1 (N=67)	CITC2 (N=67)	CITC3 (N=67)	CITC4 (N=67)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ CITC	หมายเหตุ
1.	.693	.701	.701	.694	✓	
2.	.682	.689	.686	.682	✓	
3.	.463	.468	.464	.460	✓	
4.	.480	.482	.466	.471	✓	
5.	.714	.715	.717	.713	✓	
6.	.564	.565	.571	.574	✓	
7.	-.548				✗	ตัดข้อกระทงนี้ออก
8.	-.228	-.222	-.219		✗	ตัดข้อกระทงนี้ออก
9.	.226	.226	.222	.212	✓	

10.	.473	.484	.491	.488	✓	
11.	.402	.403	.407	.403	✓	
12.	.490	.489	.483	.490	✓	
13.	.547	.535	.538	.542	✓	
14.	.533	.539	.548	.553	✓	
15.	.173	.178	.183	.181	✗	เนื้อหาข้อกระทง สอดคล้องกับนิยาม จึงไม่ตัดออก
16.	-.478	-.475			✗	ตัดข้อกระทงนี้ออก
17.	.408	.402	.403	.413	✓	
18.	.641	.637	.652	.649	✓	
19.	.635	.632	.642	.645	✓	
20.	.515	.522	.523	.533	✓	
21.	.528	.530	.535	.527	✓	ปรับแก้เป็น : พ่อ หรือแม่ดูแลเอาใจ ใส่ฉัน
22.	.477	.490	.484	.479	✓	
23.	.590	.594	.610	.610	✓	

24.	.428	.416	.417	.417	✓	
25.	.402	.403	.407	.403	✓	
26.	.643	.647	.639	.639	✓	
27.	.737	.734	.749	.748	✓	
28.	.622	.627	.636	.632	✓	
29.	.576	.584	.596	.590	✓	
30.	.346	.332	.340	.346	✓	
31.	.397	.407	.396	.406	✓	
32.	.704	.702	.705	.709	✓	
33.	.385	.388	.382	.392	✓	
34.	.571	.566	.562	.560	✓	
35.	.524	.520	.532	.530	✓	
36.	.681	.683	.691	.692	✓	
37.	.508	.507	.507	.504	✓	

38.	.573	.571	.570	.571	✓	ปรับแก้เป็น : ฟอ หรือแม่คุยกับฉัน ด้วยเหตุผลมากกว่า ใช้อารมณ์
39.	.534	.535	.521	.527	✓	
40.	.564	.574	.576	.574	✓	
41.	.625	.625	.630	.630	✓	
42.	.717	.716	.725	.724	✓	
43.	.485	.489	.491	.494	✓	
44.	.414	.414	.410	.418	✓	ปรับแก้เป็น : ฉัน เป็นสมาชิกที่ดีของ ของครอบครัว

ประวัติผู้เขียนโครงการทางจิตวิทยา

นางสาวภัทรพร ว่องเจริญ เกิดวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2535 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสิงห์บุรี เมื่อปี พ.ศ. 2553 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวภาณิชนูดา ทองคำสุข เกิดวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2535 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสังขะ เมื่อปี พ.ศ. 2553 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายภาณุเดช สายแสน เกิดวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2536 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม เมื่อปี พ.ศ. 2553 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย